ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

της 11ης Ιουλίου 2007 *

Στην υπόθεση Τ-170/06,

Alrosa Company Ltd, με έδρα το Mirny (Ρωσία), εκπροσωπούμενη από τους R. Subiotto, S. Mobley και K. Jones, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους F. Castillo de la Torre, A. Whelan και R. Sauer,

καθής,

με αντικείμενο την ακύρωση της αποφάσεως 2006/520/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 [ΕΚ] και του άρθρου 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/B-2/38.381 — De Beers) (ΕΕ L 205, σ. 24), με την οποία η Επιτροπή κατέστησε υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις της De Beers ότι θα παύσει τις αγορές της ακατέργαστων διαμαντιών από την Alrosa από το 2009 και εφεξής, μετά την παρέλευση της περιόδου σταδιακής μειώσεως του όγκου των αγορών της από το 2006 μέχρι το 2008, και με την οποία περατώθηκε η διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1)

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ
ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο πενταμελές τμήμα),

συγκείμενο από τους H. Legal, πρόεδρο, I. Wiszniewska-Białecka, V. Vadapalas, E. Moavero Milanesi και N. Wahl, δικαστές,

γραμματέας: K. Pocheć, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 19ης Απριλίου 2007,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο και πραγματικά περιστατικά της διαφοράς

1. *Νομικό πλαίσιο*

Κανονισμός 1/2003

1 Ο κανονισμός (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ L 1, σ. 1), ισχύει από 1ης Μαΐου 2004.

2 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 ορίζει τα εξής:

«Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου 81 ή του άρθρου 82 της Συνθήκης, δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή δύναται να τους επιβάλει μέτρα συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, ανάλογα προς τη διαπραχθείσα παράβαση και αναγκαία για την παύση της. Μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα επιτρέπεται να επιβάλλονται μόνο στην περίπτωση που είτε δεν υφίστανται εξίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς, είτε όλα τα εξ ίσου αποτελεσματικά μέτρα συμπεριφοράς είναι ενδεχομένως οχληρότερα από τα μέτρα διαρθρωτικού χαρακτήρα. Εφόσον έχει σχετικό έννομο συμφέρον, η Επιτροπή μπορεί επίσης να διαπιστώνει ότι η παράβαση έχει διαπραχθεί στο παρελθόν.»

3 Κατά το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003:

«1. Όταν η Επιτροπή σκοπεύει να εκδώσει απόφαση με την οποία να απαιτεί την παύση μιας παράβασης και οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις προσφέρονται να αναλάβουν ορισμένες δεσμεύσεις για να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της Επιτροπής κατά την προκαταρκτική της εκτίμηση, τότε η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να καταστήσει αυτές τις δεσμεύσεις υποχρεωτικές για τις επιχειρήσεις. Η απόφαση της Επιτροπής δύναται να εκδοθεί για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και πρέπει να συμπεραίνει ότι δεν συντρέχουν πλέον λόγοι να αναλάβει δράση η Επιτροπή.

2. Η Επιτροπή δύναται κατόπιν αιτήματος ή αυτεπαγγέλτως να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία:

α) σε περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής των γεγονότων στα οποία βασίσθηκε η απόφαση·

β) αν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αθετήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει, ή

γ) αν η απόφαση έχει στηριχθεί σε ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες των εμπλεκομένων μερών.»

4 Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού 1/2003:

«1. Πριν από τη λήψη των αποφάσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7, 8 και 23 και στο άρθρο 24, παράγραφος 2, η Επιτροπή παρέχει στις επιχειρήσεις ή τις ενώσεις επιχειρήσεων τις οποίες αφορά η διαδικασία που έχει κινήσει η Επιτροπή τη δυνατότητα ακρόασης σχετικά με τις αιτιάσεις της Επιτροπής. Η Επιτροπή θεμελιώνει τις αποφάσεις της μόνο στις αιτιάσεις για τις οποίες δόθηκε στα μέρη η δυνατότητα να διατυπώσουν τις παρατηρήσεις τους. […]

2. Κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα υπεράσπισης των εμπλεκόμενων μερών, τα οποία έχουν το δικαίωμα να αποκτούν γνώση του φακέλου της Επιτροπής, με την επιφύλαξη του έννομου συμφέροντος των επιχειρήσεων για την προστασία του επιχειρηματικού απορρήτου. Το δικαίωμα πρόσβασης στον φάκελο δεν καλύπτει τις εμπιστευτικές πληροφορίες και τα έγγραφα εσωτερικής χρήσης της Επιτροπής ή των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών. Από το δικαίωμα πρόσβασης εξαιρούνται ιδίως η αλληλογραφία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών ή μεταξύ των τελευταίων, συμπεριλαμβανομένων των εγγράφων που συντάσσονται κατ' εφαρμογή των άρθρων 11 και 14. Καμία διάταξη της παρούσας παραγράφου δεν εμποδίζει την Επιτροπή να δημοσιοποιεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που απαιτούνται για να αποδειχθεί μια παράβαση […]

3. Εφόσον η Επιτροπή το κρίνει αναγκαίο μπορεί να δεχθεί σε ακρόαση και άλλα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Εάν ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο ζητήσει να γίνει δεκτό σε ακρόαση επικαλούμενο σχετικό έννομο συμφέρον, το αίτημά του γίνεται δεκτό. […]

4. Όταν η Επιτροπή προτίθεται να λάβει απόφαση κατ' εφαρμογή του άρθρου 9 ή του άρθρου 10, δημοσιεύει περίληψη της υπόθεσης και το βασικό περιεχόμενο των δεσμεύσεων ή των προτεινόμενων ενεργειών. Τα ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη μπορούν να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας την οποία ορίζει η Επιτροπή στη δημοσίευσή της και η οποία δεν μπορεί να είναι βραχύτερη του ενός μηνός. Στη δημοσίευση λαμβάνεται υπόψη το έννομο συμφέρον των επιχειρήσεων για την προστασία του επιχειρηματικού τους απορρήτου.»

Κανονισμός 773/2004

5 Ο κανονισμός (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] (ΕΕ L 123, σ. 18) θεσπίστηκε βάσει του άρθρου 33 του κανονισμού 1/2003. Τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαΐου 2004.

6 Το άρθρο 10 του κανονισμού 773/2004 ορίζει, μεταξύ άλλων:

«1. Η Επιτροπή ενημερώνει εγγράφως τα εμπλεκόμενα μέρη σχετικά με τις αιτιάσεις που διατυπώνονται εναντίον τους. Η κοινοποίηση αιτιάσεων αποστέλλεται χωριστά σε κάθε εμπλεκόμενο μέρος.

2. Κατά την αποστολή της κοινοποίησης αιτιάσεων στα εμπλεκόμενα μέρη, η Επιτροπή τάσσει προθεσμία εντός της οποίας τα μέρη αυτά μπορούν να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους. Η Επιτροπή δεν είναι υποχρεωμένη να λάβει υπόψη της παρατηρήσεις που λαμβάνονται εκπρόθεσμα.

[…]»

7 Το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 773/2004 προβλέπει ότι:

«Εάν της ζητηθεί, η Επιτροπή χορηγεί στα μέρη προς τα οποία έχει αποσταλεί κοινοποίηση αιτιάσεων πρόσβαση στον φάκελο της υπόθεσης. Η πρόσβαση αυτή χορηγείται μετά την αποστολή της κοινοποίησης αιτιάσεων.»

2. *Ιστορικό της διαφοράς*

8 Η προσφεύγουσα, Alrosa Company Ltd (στο εξής: Alrosa) είναι μια εταιρία με έδρα το Mirny (Ρωσία). Δραστηριοποιείται κυρίως στην παγκόσμια αγορά παραγωγής και προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών, στην οποία κατέχει τη δεύτερη θέση. Οι κύριες εργασίες της πραγματοποιούνται στη Ρωσία. Εκεί ασκεί δραστηριότητες αναζητήσεως, εξορύξεως, εκτιμήσεως και προμήθειας διαμαντιών, καθώς και κοσμηματοποιΐας.

9 Η De Beers SA είναι εταιρία με έδρα το Λουξεμβούργο (Λουξεμβούργο). Ο όμιλος De Beers, του οποίου αποτελεί την κύρια εταιρία holding, δραστηριοποιείται επίσης στην παγκόσμια αγορά παραγωγής και προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών, στην οποία κατέχει την πρώτη θέση. Οι κύριες εργασίες της πραγματοποιούνται στη Νότια Αφρική, στην Μποτσουάνα, στη Ναμίμπια και στην Τανζανία, καθώς και στο Ηνωμένο Βασίλειο. Στις χώρες αυτές ασκεί δραστηριότητες αναζητήσεως, εξορύξεως, συλλογής, εκτιμήσεως, προμήθειας, κοπής και παρασκευής διαμαντιών, καθώς και κοσμηματοποιΐας, καλύπτοντας ουσιαστικώς ολόκληρο το κύκλωμα παραγωγής διαμαντιών.

10 Στις 5 Μαρτίου 2002 η Alrosa και η De Beers κοινοποίησαν στην Επιτροπή συμφωνία συναφθείσα στις 17 Δεκεμβρίου 2001 μεταξύ της Alrosa και δύο θυγατρικών του ομίλου De Beers, της City and West East Ltd και της De Beers Centenary AG (στο εξής: κοινοποιηθείσα συμφωνία), με σκοπό να λάβουν αρνητική πιστοποίηση ή απαλλαγή βάσει του κανονισμού 17 του Συμβουλίου, της 6ης Φεβρουαρίου 1962, πρώτου κανονισμού εφαρμογής των άρθρων [81] και [82] της Συνθήκης (ΕΕ ειδ. έκδ. 08/001, σ. 25).

11 Η συμφωνία αυτή, που εντασσόταν στο πλαίσιο της μακρόχρονης εμπορικής σχέσεως μεταξύ της Alrosa και της De Beers, είχε ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, την προμήθεια ακατέργαστων διαμαντιών.

12 Η συμφωνία συνήφθη, σύμφωνα με το άρθρο της 12, για περίοδο πέντε ετών από την ημερομηνία κατά την οποία η Επιτροπή θα επιβεβαίωνε στους συμβαλλομένους ότι «δεν αντέβαινε στο άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ή ότι έχρηζε απαλλαγής βάσει του άρθρου 81, παράγραφος 3, ΕΚ, και δεν αντέβαινε, εξάλλου, στο άρθρο 82 ΕΚ».

13 Κατά την περίοδο αυτή, η Alrosa δεσμευόταν να πωλεί ετησίως στη De Beers ακατέργαστα φυσικά διαμάντια παραγωγής Ρωσίας έναντι ποσού 800 εκατομμυρίων αμερικανικών δολαρίων (USD), ενώ η De Beers δεσμευόταν να τα αγοράζει, όπως προέβλεπε το άρθρο 2.1.1 της κοινοποιηθείσας συμφωνίας. Ωστόσο, για το τέταρτο και πέμπτο έτος εφαρμογής της κοινοποιηθείσας συμφωνίας, η Alrosa είχε το δικαίωμα να μειώσει την αξία αυτή σε 700 εκατομμύρια USD, όπως προέβλεπε το άρθρο 2.1.2 της κοινοποιηθείσας συμφωνίας. Το ποσό των 800 εκατομμυρίων USD, που ορίστηκε βάσει των τιμών που ίσχυαν κατά την ημερομηνία συνάψεως της κοινοποιηθείσας συμφωνίας, αντιστοιχούσε στο ήμισυ περίπου της ετήσιας παραγωγής της Alrosa και στο σύνολο της παραγωγής της που εξαγόταν εκτός της Κοινοπολιτείας ανεξάρτητων κρατών (CEI).

14 Στις 14 Ιανουαρίου 2003 η Επιτροπή απηύθυνε στην προσφεύγουσα και στην De Beers την υπ' αριθ. COMP/E-3/38.381 ανακοίνωση αιτιάσεων, με την οποία υποστήριξε ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία ήταν ικανή να αποτελέσει αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμφωνία απαγορευόμενη από το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και δεν μπορούσε να τύχει απαλλαγής κατά το άρθρο 81, παράγραφος 3, ΕΚ. Την ίδια ημέρα η Επιτροπή απηύθυνε χωριστή ανακοίνωση αιτιάσεων στην De Beers με αριθμό COMP/E-2/38.381, με την οποία υποστήριξε ότι η συμφωνία ήταν ικανή να στοιχειοθετήσει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως απαγορευόμενη από το άρθρο 82 ΕΚ.

15 Στις 31 Μαρτίου 2003 η προσφεύγουσα και η De Beers απηύθυναν κοινές γραπτές παρατηρήσεις στην Επιτροπή προς απάντηση στην ανακοίνωση αιτιάσεων που υποβλήθηκε στην υπόθεση COMP/E-3/38.381.

16 Την 1η Ιουλίου 2003 η Επιτροπή απηύθυνε συμπληρωματική ανακοίνωση αιτιάσεων στην προσφεύγουσα και την De Beers, με την οποία υποστήριξε ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία μπορούσε επίσης να συνιστά αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμφωνία η οποία απαγορεύεται από το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) και δεν μπορεί να μπορεί να τύχει απαλλαγής βάσει του άρθρου 53, παράγραφος 3, της Συμφωνίας ΕΟΧ. Την ίδια ημέρα απηύθυνε συμπληρωματική χωριστή ανακοίνωση αιτιάσεων στην De Beers σύμφωνα με την οποία η κοινοποιηθείσα συμφωνία ήταν επίσης ικανή να στοιχειοθετήσει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως απαγορευόμενη από το άρθρο 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ.

17 Στις 7 Ιουλίου 2003 η προσφεύγουσα και η De Beers υπέβαλαν προφορικές παρατηρήσεις στην Επιτροπή.

18 Στις 12 Σεπτεμβρίου 2003 η προσφεύγουσα πρότεινε δεσμεύσεις οι οποίες συνίστανται στη σταδιακή μείωση της ποσότητας ακατέργαστων διαμαντιών που πωλήθηκαν στην De Beers από το έκτο έτος εφαρμογής της κοινοποιηθείσας συμφωνίας και εφεξής και, από το 2013 και εφεξής, στην απαγόρευση πωλήσεως ακατέργαστων διαμαντιών στην De Beers. Η προσφεύγουσα, στη συνέχεια, ανακάλεσε τις δεσμεύσεις αυτές.

19 Στις 14 Δεκεμβρίου 2004 η προσφεύγουσα και η De Beers πρότειναν από κοινού δεσμεύσεις (στο εξής: από κοινού δεσμεύσεις) προς απάντηση στις αντιρρήσεις για τις οποίες τις ενημέρωσε η Επιτροπή. Οι από κοινού αυτές δεσμεύσεις προέβλεπαν τη σταδιακή μείωση των πωλήσεων ακατέργαστων διαμαντιών από την Alrosa στην De Beers, των οποίων η αξία έπρεπε να μειωθεί από τα 700 εκατομμύρια USD το 2005 στα 275 εκατομμύρια USD το 2010, και τον συνακόλουθο καθορισμό ανώτατης αξίας στην τιμή αυτή.

20 Στις 3 Ιουνίου 2005 δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* μια «[α]νακοίνωση [...] στην υπόθεση COMP/E-2/38.381 — De Beers-Alrosa» (ΕΕ C 136, σ. 32, στο εξής: συνοπτική ανακοίνωση). Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή επισήμανε ότι η Alrosa και η De Beers ανέλαβαν δεσμεύσεις στο πλαίσιο της εκ μέρους της εξετάσεως της συμφωνίας από πλευράς των άρθρων 81 ΕΚ, 82 ΕΚ, 53 και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ (σημείο 1), συνόψισε την υπόθεση (σημεία 3 έως 10) και περιέγραψε τις προταθείσες δεσμεύσεις (σημεία 11 έως 15). Κάλεσε επίσης τους τρίτους ενδιαφερομένους να της υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους εντός ενός μηνός (σημεία 2 και 17) και ανακοίνωσε την πρόθεσή της να εκδώσει απόφαση με την οποία θα καθίστανται υποχρεωτικές οι από κοινού δεσμεύσεις, με την επιφύλαξη του αποτελέσματος της εν λόγω έρευνας αγοράς (σημεία 2 και 16).

21 Κατόπιν της δημοσιεύσεως αυτής, 21 τρίτοι ενδιαφερόμενοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στην Επιτροπή, η οποία ενημέρωσε σχετικώς την Alrosa και την De Beers στις 27 Οκτωβρίου 2005. Κατά τη συνεδρίαση αυτή, η Επιτροπή ζήτησε επίσης από τα μέρη να της υποβάλουν, πριν από τον Νοέμβριο του 2005, νέες από κοινού δεσμεύσεις με αντικείμενο την πλήρη παύση των εμπορικών σχέσεών τους από το 2009.

22 Στις 25 Ιανουαρίου 2006 η De Beers πρότεινε ατομικώς δεσμεύσεις (στο εξής: ατομικές δεσμεύσεις της De Beers), προς απάντηση στις αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή υπό το πρίσμα των αποτελεσμάτων της έρευνας αγοράς. Οι ατομικές αυτές δεσμεύσεις της De Beers προέβλεπαν τη σταδιακή μείωση των πωλήσεων ακατέργαστων διαμαντιών της Alrosa στην De Beers, των οποίων η αξία έπρεπε να μειωθεί από τα 600 εκατομμύρια USD το 2006 στα 400 εκατομμύρια USD το 2008, έως και την κατάργησή τους.

23 Στις 26 Ιανουαρίου 2006 η Επιτροπή κοινοποίησε στην προσφεύγουσα απόσπασμα των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers και την κάλεσε να υποβάλει τις σχετικές παρατηρήσεις της. Της διαβίβασε επίσης αντίγραφο των μη εμπιστευτικών κειμένων των παρατηρήσεων που υπέβαλαν οι τρίτοι.

24 Ακολούθως, η προσφεύγουσα και η Επιτροπή αντάλλαξαν απόψεις επί ορισμένων πτυχών της διαδικασίας του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 και της εφαρμογής τους στην προκείμενη υπόθεση. Κεντρικό ζήτημα ήταν η πρόσβαση στον φάκελο, καθώς και τα δικαιώματα άμυνας και, ειδικότερα, το δικαίωμα ακροάσεως. Επιπλέον, με το από 6 Φεβρουαρίου 2006 έγγραφό της, η προσφεύγουσα προέβη σε σχόλια επί των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers και των παρατηρήσεων των τρίτων.

25 Στις 22 Φεβρουαρίου 2006 η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση 2006/520/ΕΚ, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 [ΕΚ] και του άρθρου 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση COMP/B-2/38.381 — De Beers) (ΕΕ L 205, σ. 24, στο εξής: απόφαση).

26 Κατά το άρθρο 1 της αποφάσεως, «[ο]ι δεσμεύσεις που αριθμούνται στο παράρτημα είναι υποχρεωτικές για την De Beers» και, κατά το άρθρο 2, «[η] κινηθείσα εν προκειμένω περατώθηκε».

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

27 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 29 Ιουνίου 2006, η Alrosa άσκησε την υπό κρίση προσφυγή.

28 Με χωριστό δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία αυθημερόν, η προσφεύγουσα ζήτησε από το Πρωτοδικείο να διεξαγάγει τη δίκη με την ταχεία διαδικασία, βάσει του άρθρου 76α, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου.

29 Στις 16 Αυγούστου 2006 η Επιτροπή κατέθεσε το υπόμνημά της αντικρούσεως.

30 Με απόφαση της 14ης Σεπτεμβρίου 2006, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) δέχθηκε το αίτημα της προσφεύγουσας περί ταχείας εκδικάσεως, αφού άκουσε την Επιτροπή και έλαβε υπόψη το εξαιρετικώς επείγον και τις ιδιαίτερες περιστάσεις της υποθέσεως.

31 Με έγγραφο της 28ης Σεπτεμβρίου 2006, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) ζήτησε από την Επιτροπή να προσκομίσει τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων που απηύθυνε στις 14 Ιανουαρίου και την 1η Ιουλίου 2003 στην De Beers βάσει των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 49 και 64 του Κανονισμού Διαδικασίας. Η Επιτροπή συμμορφώθηκε προς αυτό το μέτρο οργανώσεως της διαδικασίας εντός της ταχθείσας προς τούτο διαδικασίας.

32 Με απόφαση της 9ης Οκτωβρίου 2006, το Πρωτοδικείο παρέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του τετάρτου πενταμελούς τμήματος κατ' εφαρμογήν του άρθρου 14, παράγραφος 1, και του άρθρου 51, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, αφού άκουσε τους διαδίκους.

33 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις που έθεσε το Πρωτοδικείο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 19ης Απριλίου 2007.

34 Η Alrosa ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την απόφαση,

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

35 Η Επιτροπή ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη,

— να καταδικάσει την Alrosa στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

1. *Επί του παραδεκτού*

36 Η Επιτροπή, αφού επισημαίνει ότι τα άρθρα 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ δεν μπορούν παρά να αφορούν τις επιχειρήσεις που κατέχουν δεσπόζουσα θέση, ότι η Alrosa δεν αποτελεί τέτοιου είδους επιχείρηση και ότι, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ούτε ότι την αφορά η διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση ούτε ότι είναι αποδέκτης της αποφάσεως, δεν αμφισβητεί το παραδεκτό της προσφυγής, στο μέτρο που η προσφυγή στηρίζεται στη διαπίστωση ότι η απόφαση αφορά την προσφεύγουσα ατομικά και άμεσα.

37 Εντούτοις, δεδομένου ότι το ζήτημα του παραδεκτού αποτελεί ζήτημα δημοσίας τάξεως, πρέπει να εξεταστεί αυτεπαγγέλτως, δυνάμει του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Μαρτίου 1993, C-313/90, CIRFS κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1125, σκέψη 23).

38 Δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν είναι αποδέκτης της αποφάσεως, πρέπει να εξακριβωθεί, προς τούτο, αν η απόφαση την αφορά άμεσα και ατομικά, κατά την έννοια του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.

39 Εν προκειμένω, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, η απόφαση καθιστά υποχρεωτικές τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers ότι θα περιορίσει τις αγορές της από την Alrosa σε ορισμένο ποσό ακατέργαστων διαμαντιών από το 2006 έως το 2008 και δεν θα αγοράσει, άμεσα ή έμμεσα, ακατέργαστα διαμάντια από την Alrosa από το 2009 και εφεξής. Στο μέτρο που περιορίζει τη δυνατότητα της De Beers να προμηθεύεται ακατέργαστα διαμάντια από την Alrosa, η απόφαση έχει άμεσες και ευθείες συνέπειες στη νομική κατάσταση της τελευταίας. Συνεπώς, η απόφαση αφορά άμεσα την προσφεύγουσα.

40 Η απόφαση αφορά την προσφεύγουσα και ατομικά, καθόσον εκδόθηκε στο πλαίσιο διαδικασίας στην οποία η Alrosa είχε καθοριστική συμμετοχή, αναφέρεται ρητώς στην Alrosa, σκοπεί στη λύση της μακρόχρονης εμπορικής σχέσεως της Alrosa με την De Beers και είναι ικανή να θίξει ουσιαστικά την ανταγωνιστική θέση της Alrosa στην αγορά προμήθειας και παραγωγής ακατέργαστων διαμαντιών (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1998, C-68/94 και C-30/95, Γαλλία κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. I-1375, σκέψεις 54 έως 56).

41 Συνεπώς, η προσφεύγουσα παραδεκτώς αμφισβητεί τη νομιμότητα της προσβαλλομένης αποφάσεως βάσει του άρθρου 230, τέταρτο εδάφιο, ΕΚ.

2. *Επί της ουσίας*

42 Τα επιχειρήματα που προβάλλει η προσφεύγουσα προς στήριξη της προσφυγής της αφορούν τρεις λόγους ακυρώσεως: πρώτον, την προσβολή του δικαιώματος

ακροάσεως, δεύτερον, την παράβαση εκ μέρους της αποφάσεως του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, που απαγορεύει στην εμπλεκόμενη επιχείρηση να επιβάλει επ' αόριστον δεσμεύσεις με τις οποίες δεν συμφώνησε οικειοθελώς, και τρίτον, τον ακραίο χαρακτήρα των δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές, κατά παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, του άρθρου 82 ΕΚ, της συμβατικής ελευθερίας και της αρχής της αναλογικότητας.

43 Υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως, πρέπει να εξεταστούν καταρχάς, από κοινού, ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος ακυρώσεως.

Επί των λόγων ακυρώσεως που αντλούνται από παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, του άρθρου 82 ΕΚ, της αρχής της συμβατικής ελευθερίας και της αρχής της αναλογικότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

44 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, καταρχάς, ότι η απόφαση αντιβαίνει στο άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003, στο μέτρο που καθιστά υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που προτείνει μία μόνον από τις εμπλεκόμενες, εν προκειμένω, επιχειρήσεις, ήτοι τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers, και μάλιστα για αόριστη διάρκεια.

45 Βάσει της πρώτης φράσεως του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή και οι επιχειρήσεις που θίγονται από διαδικασία εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού έχουν τη δυνατότητα να επιλύσουν τη διαφορά τους κατά τρόπο ευνοϊκό για αμφότερα τα μέρη. Σύμφωνα με τη λογική αυτή, όταν η διαδικασία αφορά πολλές επιχειρήσεις οι οποίες προτείνουν από κοινού δεσμεύσεις στην Επιτροπή, η Επιτροπή

μπορεί να δεχθεί και να καταστήσει υποχρεωτικές μόνον αυτές τις δεσμεύσεις και όχι δεσμεύσεις προτεινόμενες ατομικώς από μία εξ αυτών. Εν προκειμένω, η προσφεύγουσα θα έπρεπε να θεωρηθεί ως εμπλεκόμενη επιχείρηση. Συνεπώς, η Επιτροπή δεν έπρεπε να καταστήσει υποχρεωτικές τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers.

46 Επιπλέον, κατά την προσφεύγουσα, η δεύτερη φράση του άρθρου 9 του κανονισμού πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επιβάλλει στην Επιτροπή, οσάκις αυτή αποφασίζει να καταστήσει ορισμένες δεσμεύσεις υποχρεωτικές, να εκδώσει προς τούτο μόνον καθορισμένης διάρκειας αποφάσεις. Η απόφαση πάντως εκδόθηκε για αόριστη διάρκεια.

47 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, επίσης, ότι η απόφαση καθιστά απολύτως αδύνατη και για δυνητικώς απεριόριστη διάρκεια οποιαδήποτε προμήθεια ακατέργαστων διαμαντιών της Alrosa στην De Beers. Με τον τρόπο αυτό ενεργεί κατά παράβαση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, του άρθρου 82 ΕΚ και της συμβατικής ελευθερίας.

48 Προς τούτο, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, καταρχάς, ότι η απόφαση πάσχει, κατ' ουσίαν, πλάνη περί το δίκαιο, στο μέτρο που ισοδυναμεί με απαγόρευση νόμιμης συμπεριφοράς και μάλιστα για αόριστη διάρκεια.

49 Συγκεκριμένα, η προβλεπόμενη από το άρθρο 4, παράγραφος 1, ΕΚ αρχή της ανοικτής οικονομίας αγοράς, στην οποία ο ανταγωνισμός είναι ελεύθερος, και η συμβατική ελευθερία, που προβλέπεται από τη νομοθεσία των κρατών μελών και αναγνωρίζεται από το κοινοτικό δίκαιο (απόφαση του Πρωτοδικείου της 26ης Οκτωβρίου 2000, Τ-41/96, Bayer κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-3383, σκέψη 180· βλ. επίσης, υπό την έννοια αυτή, προτάσεις της γενικής εισαγγελέα S. Rozès στο πλαίσιο της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 11ης Οκτωβρίου 1983, 210/81, Schmidt κατά Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3045, 3072, και προτάσεις του γενικού εισαγγελέα F. Jacobs στο πλαίσιο της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 26ης Νοεμβρίου 1998, C-7/97, Bronner, Συλλογή 1998, σ. I-7791, σ. I-7794, σκέψη 56), κατέχουν ιδιαιτέρως σημαντική θέση στην κοινοτική έννομη τάξη.

50 Συνεπώς, η εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού θα έπρεπε να λαμβάνει υπόψη τις αρχές αυτές. Ειδικότερα, το άρθρο 82 ΕΚ, που αφορά ειδικές καταχρηστικές συμπεριφορές, δεν μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι επικρίνει την απλή σύναψη συμφωνίας με σκοπό την πώληση ή την αγορά προϊόντων για τον μοναδικό λόγο ότι ένας από τους συμβαλλομένους κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά.

51 Εν προκειμένω, η απόφαση στερεί πλήρως από την Alrosa και την De Beers την ελευθερία συνάψεως συμφωνίας, περιλαμβανομένων των ad hoc συμφωνιών, για τον μοναδικό λόγο ότι η De Beers κατέχει δεσπόζουσα θέση σε αγορές που αφορούν μεταγενέστερο στάδιο της προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών. Ισοδυναμεί με νομιμοποίηση του μποϋκοτάζ που επιβάλει η De Beers σε βάρος της Alrosa από το 2009 και εφεξής. Η άνευ προηγουμένου κατάσταση αυτή είναι κατά μείζονα λόγο αξιοσημείωτη δεδομένου ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία, στην αρχική μορφή της, κάλυπτε μόνον το 50 % της ετήσιας παραγωγής ακατέργαστων διαμαντιών της Alrosa και το 10 % της παγκόσμιας ετήσιας παραγωγής, ενώ ακολούθως, ως είχε μετά την ανάληψη των από κοινού δεσμεύσεων, το 18 % της ετήσιας παραγωγής της Alrosa και το 3,6 % της παγκόσμιας ετήσιας παραγωγής.

52 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ακολούθως, ότι η απόφαση πάσχει, κατ' ουσίαν, πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως, στο μέτρο που οι σχετικές με τη συμφωνία διατυπωθείσες αντιρρήσεις ουδόλως δικαιολογούσαν την κατάργηση της συμβατικής ελευθερίας της.

53 Πράγματι, η κύρια ανησυχία που διατύπωσε η Επιτροπή με την προκαταρκτική εκτίμηση της κοινοποιηθείσας συμφωνίας από πλευράς των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ συνίστατο στο ότι η προταθείσα δέσμευση αποκλειστικής προμήθειας συνεπάγεται ενίσχυση της ισχύος της De Beers, αποκλείοντας την Alrosa από την αγορά προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών και, κατά συνέπεια, στερώντας από άλλους αγοραστές την πρόσβαση στη σημαντική πηγή εφοδιασμού που η ίδια αποτελούσε.

54 Παρομοίως, ήταν αναγκαίος, σύμφωνα με τη νομολογία (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Φεβρουαρίου 1979, 85/76, Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1979, σ. 215, σκέψη 89, και του Πρωτοδικείου της 23ης Οκτωβρίου

2003, T-65/98, Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-4653, σκέψεις 80, 81 και 160), ο καθορισμός του βαθμού στεγανοποιήσεως της αγοράς που προκάλεσε η συμπεριφορά της De Beers. Η απαίτηση αυτή ήταν κατά μείζονα λόγο επιτακτική δεδομένου ότι οι διοικητικές αρχές και το δικαστήριο δεν είχαν μέχρι τούδε αποφανθεί επί της νομιμότητας, από πλευράς του άρθρου 82 ΕΚ, δεσμεύσεως αποκλειστικής προμήθειας στην οποία εμπλέκεται αγοραστής που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά.

55 Εν προκειμένω, πάντως, κρίθηκε, αφενός, σκόπιμη η τροποποίηση της συμφωνίας, στο μέτρο που ήταν αναγκαία προκειμένου να μειωθεί ο βαθμός της διαπιστωθείσας στεγανοποιήσεως της αγοράς και, αφετέρου, αδικαιολόγητος ο αποκλεισμός για την Alrosa κάθε δυνατότητας συνάψεως συμβάσεως με την De Beers.

56 Η προσφεύγουσα διατείνεται, τέλος, ότι η απόφαση θα έχει επίσης αντίθετα προς τον ανταγωνισμό αποτελέσματα. Αφενός, θα της στερήσει τη δυνατότητα προσβάσεως στον βασικό αγοραστή, με κίνδυνο να προκαλέσει μείωση της παραγωγής της λόγω μη δυνατότητας εξασφαλίσεως εναλλακτικών αγοραστών σε ανάλογες τιμές. Αφετέρου, θα στερήσει από την De Beers τη δυνατότητα προσβάσεως στην παραγωγή της Alrosa, καθιστώντας δυνατό για τους άλλους αγοραστές να απολαύουν μεγαλύτερης ισχύος στην αγορά κατά τις διαπραγματεύσεις τους με την Alrosa και να επιβάλουν πλασματικές τιμές.

57 Η απόφαση αντιβαίνει επίσης στο άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003, στο άρθρο 82 ΕΚ και στην αρχή της αναλογικότητας.

58 Συναφώς, η προσφεύγουσα επισημαίνει, καταρχάς, ότι η αρχή της αναλογικότητας που προβλέπει το άρθρο 5, τρίτο εδάφιο, ΕΚ, βάσει της οποίας η δράση της Κοινότητας δεν πρέπει να βαίνει πέραν του αναγκαίου για την εκπλήρωση των σκοπών της Συνθήκης μέτρου, συνεπάγεται, κατά το Δικαστήριο, ότι η νομιμότητα της απαγορεύσεως οικονομικής δραστηριότητας εξαρτάται από την προϋπόθεση τα απαγορευτικά μέτρα να είναι ενδεδειγμένα και αναγκαία για την εκπλήρωση των θεμιτών

επιδιωκόμενων από την επίδικη ρύθμιση σκοπών, λαμβανομένου υπόψη ότι, όταν υπάρχει δυνατότητα επιλογής μεταξύ πολλών ενδεδειγμένων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο δεσμευτικό μέτρο και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 13ης Νοεμβρίου 1990, C-331/88, Fedesa κ.λπ., Συλλογή 1990, σ. I-4023, σκέψη 13, και της 6ης Απριλίου 1995, C-241/91 P και C-242/91 P, RTE και ITP κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. I-743, σκέψη 93).

59 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ακολούθως, ότι η αρχή αυτή έχει εφαρμογή στις αποφάσεις με τις οποίες η Επιτροπή εφάρμοσε το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003. Πράγματι, οι εξουσίες που απονέμει στην Επιτροπή ο κανονισμός 1/2003 πρέπει να συνάδουν προς το καθήκον της να μεριμνά για την εφαρμογή των αρχών που θέτουν τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ. Η εκ μέρους της εφαρμογή της εν λόγω αρχής δεν πρέπει, συνεπώς, να βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου για την αποτροπή της νοθεύσεως του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά.

60 Κατά την άποψή της, είναι άνευ σημασίας, επί του σημείου αυτού, ότι τις δεσμεύσεις που η Επιτροπή κατέστησε υποχρεωτικές είχαν προτείνει αρχικώς οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ότι η πρόταση των επιχειρήσεων αυτών βαίνει ενδεχομένως πέραν του αναγκαίου για την τήρηση των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ μέτρου. Πράγματι, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρότειναν δεσμεύσεις προς απάντηση στις αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή. Ως εκ τούτου, εξακολουθεί να είναι επιτακτική η ανάγκη οι δεσμεύσεις που εν τέλει κατέστησε υποχρεωτικές η Επιτροπή να ανταποκρίνονται στις αντιρρήσεις που διατύπωσε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής αξιολογήσεώς της, χωρίς ωστόσο να βαίνουν πέραν του ενδεδειγμένου, αναγκαίου και κατά το δυνατόν λιγότερο δεσμευτικού μέτρου για την εξασφάλιση της τηρήσεως των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού. Η τήρηση των ρυθμίσεων αυτών επιβάλλεται, τουλάχιστον, σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, στις οποίες το να καταστούν υποχρεωτικές οι δεσμεύσεις δύναται να επηρεάσει δυσμενώς ένα εμπλεκόμενο στη υπόθεση πρόσωπο.

61 Η προσφεύγουσα φρονεί, τέλος, ότι, εν προκειμένω, η απόφαση παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

62 Πρώτον, η απόφαση δεν είναι αναγκαία για την εκπλήρωση του σκοπού που επιδιώκει η προβλεπόμενη από το άρθρο 82 ΕΚ απαγόρευση των καταχρήσεων δεσπόζουσας θέσεως. Πράγματι, με τις από κοινού δεσμεύσεις προτάθηκε στην Επιτροπή να μειώσει το μερίδιο της ετήσιας παραγωγής της Alrosa που διατίθεται στην De Beers από 50 % το 2005 σε 18 % το 2010, ανάλογα με τις τιμές που ίσχυαν κατά τον χρόνο συνάψεως της κοινοποιηθείσας συμφωνίας, στην πραγματικότητα δε σε ποσοστό που μειώθηκε ακόμη περισσότερο στη συνέχεια, λαμβανομένης υπόψη, αφενός, της σκοπούμενης αυξήσεως της παραγωγής της Alrosa και, αφετέρου, της αναμενόμενης αυξήσεως της τιμής του ακατέργαστου διαμαντιού. Η Επιτροπή είχε δεχθεί, κατά την προγενέστερη πρακτική της λήψεως αποφάσεων, ότι το 50 % ήταν εν γένει αρκετό στην περίπτωση προμηθευτή που κατέχει δεσπόζουσα θέση, ενώ, εν προκειμένω, ήταν αρκετό ένα κατά πολύ κατώτερο από αυτό ποσοστό.

63 Δεύτερον, η απόφαση συνεπάγεται δυσανάλογα μειονεκτήματα σε σχέση με τον στόχο διατηρήσεως μη νοθευμένου ανταγωνισμού που επιδιώκει το άρθρο 82 ΕΚ. Συγκεκριμένα, στερεί πλήρως από την Alrosa τη δυνατότητα που είχε προηγουμένως να συνάψει σύμβαση με την De Beers. Λαμβανομένων υπόψη των αντιρρήσεων που διατύπωσε η Επιτροπή όσον αφορά τον κίνδυνο στεγανοποιήσεως της αγοράς, αρκούσε, λαμβανομένης υπόψη της σοβαρότητας του κινδύνου αυτού, η τροποποίηση της κοινοποιηθείσας συμφωνίας κατά τον τρόπο που προέβλεπαν οι από κοινού δεσμεύσεις και, κατά συνέπεια, ο περιορισμός του μεριδίου της ετήσιας παραγωγής της Alrosa και του μεριδίου της παγκόσμιας ετήσιας παραγωγής που διετίθετο στην De Beers στο 18 % και 3,6 %, αντιστοίχως, της αγοράς. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν διευκρίνισε, με την απόφαση, τους λόγους για τους οποίους η λιγότερο δεσμευτική αυτή επιλογή που της πρότειναν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεν μπορούσε να γίνει δεκτή.

64 Τρίτον, ο δυσανάλογος χαρακτήρας της αποφάσεως συνεπάγεται δυσμενή διάκριση σε βάρος της Alrosa, καθόσον οι λοιποί πωλητές εξακολουθούσαν να μπορούν να προμηθεύουν την De Beers με ποσότητες ακατέργαστων διαμαντιών ίσες ή μεγαλύτερες, σε ποσοστό της παγκόσμιας ετήσιας παραγωγής, από το 3,6 % που προέβλεπε η κοινοποιηθείσα συμφωνία, όπως τροποποιήθηκε από τις από κοινού δεσμεύσεις.

65 Κατά την Επιτροπή, οι λόγοι ακυρώσεως που προέβαλε η προσφεύγουσα δεν είναι βάσιμοι.

66 Καταρχάς, η έννοια του όρου «εμπλεκόμενες επιχειρήσεις» που περιλαμβάνει η πρώτη φράση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 αφορά, όπως και εκείνη του όρου «εμπλεκόμενα μέρη» που χρησιμοποιείται σε άλλες διατάξεις του εν λόγω κανονισμού, τα πρόσωπα κατά των οποίων κινήθηκε η διαδικασία, ήτοι εκείνα στα οποία μπορεί να προσαφθεί σύμπραξη ή εναρμονισμένη πρακτική, κατά την έννοια των άρθρων 81 ΕΚ και 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, και κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, κατά την έννοια των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Εν προκειμένω, η κινηθείσα βάσει των διατάξεων περί καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως διαδικασία αφορούσε μόνον την De Beers. Συνεπώς, μόνον η De Beers μπορούσε να προτείνει στο πλαίσιο αυτό δεσμεύσεις δυνάμενες να καταστούν υποχρεωτικές από την Επιτροπή.

67 Επιπλέον, η διατύπωση της δεύτερης φράσεως του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 μπορεί να ερμηνευθεί μόνον υπό την έννοια ότι η Επιτροπή έχει εξουσία και όχι υποχρέωση εκδόσεως αποφάσεων για αόριστη διάρκεια.

68 Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι, πρώτον, η απόφαση δεν αντιβαίνει στη συμβατική ελευθερία. Καταρχάς, είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός ότι η απόφαση ισοδυναμεί με απαγόρευση σύννομης συμπεριφοράς.

69 Πράγματι, η συμβατική ελευθερία περιορίζεται από την προβλεπόμενη από τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ απαγόρευση κάθε αντίθετης προς τον ανταγωνισμό πρακτικής. Εν προκειμένω, η συμφωνία, εκτιμώμενη στο πλαίσιο της μακρόχρονης εμπορικής σχέσεως μεταξύ της Alrosa και της De Beers, αποδεικνύεται, στο πλαίσιο προκαταρκτικής εκτιμήσεως, αντίθετη προς τις διατάξεις αυτές, όπως συμβαίνει και με άλλα είδη εμπορικών σχέσεων που διατηρούσαν τα μέρη κατά τη διάρκεια της διενεργηθείσας από την Επιτροπή έρευνας, όπως οι ad hoc πωλήσεις τύπου «willing buyer/willing seller». Επιπλέον, η Επιτροπή δεν προέβη στην εν λόγω προκαταρκτική εκτίμηση απλώς και μόνο λόγω της δεσπόζουσας θέσεως της De Beers στις αγορές που αφορούν μεταγενέστερο στάδιο της παραγωγής, όπως αναφέρει η προσφεύγουσα, αλλά λόγω της δεσπόζουσας θέσεώς της στην αγορά παραγωγής και προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών, όπως προκύπτει από την 23η και 24η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως.

70 Η απόφαση, εξάλλου, δεν αίρει τη συμβατική ελευθερία της Alrosa. Αντιθέτως, περιορίζεται στο να καταστήσει υποχρεωτικές τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers ότι θα λύσει τη συμφωνία της με την Alrosa, τις οποίες η De Beers είχε αναλάβει δυνάμει της συμβατικής ελευθερίας της. Είναι πράγματι δυνατόν η Alrosa να έχει συμφέρον να προτιμήσει, προς αποφυγή των κινδύνων του ανταγωνισμού, να συνάψει συμφωνία με τον κύριο ανταγωνιστή της. Ωστόσο, ούτε το ενδεχόμενο συμφέρον ενός εταίρου επιχειρήσεως με δεσπόζουσα θέση να συνδεθεί με συμφωνία μαζί της, ούτε οι άλλες ιδιαίτερες περιστάσεις που αφορούν τον εταίρο αυτό δεν θα έπρεπε, κατά τη νομολογία, να λαμβάνονται υπόψη κατά την εφαρμογή του άρθρου 82 ΕΚ (προαναφερθείσα απόφαση του Δικαστηρίου Hoffmann-La Roche κατά Επιτροπής, σκέψεις 89 και 91, της 9ης Νοεμβρίου 1983, 322/81, Michelin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1983, σ. 3461, σκέψη 71, και της 27ης Απριλίου 1994, C-393/92, Almelo, Συλλογή 1994, σ. I-1477, σκέψη 44, καθώς και απόφαση του Πρωτοδικείου της 1ης Απριλίου 1993, T-65/89, BPB Industries και British Gypsum κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. II-389, σκέψη 68).

71 Η Επιτροπή υποστηρίζει, ακολούθως, ότι είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός ότι οι αντιρρήσεις της δεν δικαιολογούσαν την ανάληψη των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers.

72 Η Επιτροπή, ενώ δέχεται ότι είναι κατά κανόνα αναγκαία η συγκεκριμένη εξέταση των δυνητικών αποτελεσμάτων μιας πρακτικής στεγανοποιήσεως στον ανταγωνισμό, επισημαίνει ότι, εν προκειμένω, μια ανάλυση που διενεργείται για να εξακριβωθεί αν η De Beers μπορούσε να αγοράσει συγκεκριμένη ποσότητα ακατέργαστων διαμαντιών από την Alrosa χωρίς να προκαλέσει τα αποτελέσματα που προβλέπει η προκαταρκτική εκτίμησή της, και ενδεχομένως να προσδιορίσει την ποσότητα αυτή, θα ήταν ιδιαιτέρως περίπλοκη. Εν πάση περιπτώσει, η ανάλυση αυτή ήταν άσκοπη, στο μέτρο που, λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου με το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 σκοπού, η Επιτροπή μπορούσε θεμιτώς να δεχθεί τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers ως είχαν. Κατά τα λοιπά, οι υπηρεσίες της είχαν ήδη θέσει υπόψη των διαδίκων, κατά τη διοικητική διαδικασία, το ενδεχόμενο πλήρους παύσεως της εμπορικής σχέσεως μεταξύ της Alrosa και της De Beers.

73 Επιπλέον, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, οι αντιρρήσεις της Επιτροπής δεν περιορίζονται σε ένα πρόβλημα αποκλεισμού των ανταγωνιστών ή στεγανοποιήσεως της αγοράς. Αντιθέτως, εκτείνονται στο σύνολο της

εμπορικής σχέσεως που ανέπτυξαν η Alrosa και η De Beers προκειμένου να ρυθμίσουν από κοινού, με μεθόδους μη σύμφωνες προς τη συνήθη πρακτική ανταγωνισμού, τον όγκο, την τιμή και τη σύνθεση του ακατέργαστου διαμαντιού στην παγκόσμια αγορά, ώστε να εξαφανίσουν από την αγορά έναν ανεξάρτητο προμηθευτή, να παγιώσουν τον κυρίαρχο ρόλο της De Beers στην αγορά και να θίξουν τη διατήρηση και την ανάπτυξη του ανταγωνισμού, όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 28, 30 και 32 της αποφάσεως.

74 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τέλος, ότι η προσφεύγουσα κακώς διατείνεται ότι η εφαρμογή της αποφάσεως θα επέφερε αντίθετα προς ανταγωνισμό αποτελέσματα. Φρονεί ότι τα προβληθέντα επί του σημείου αυτού επιχειρήματα δεν ασκούν επιρροή, στο μέτρο που παρουσιάζουν εσφαλμένα την Alrosa ως προμηθευτή της De Beers, ενώ στην πραγματικότητα πρόκειται για ανταγωνιστή της, και ότι ούτε πειστικά είναι από οικονομικής απόψεως ούτε, άλλωστε, αποδεικνύονται.

75 Δεύτερον, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η απόφαση δεν παραβιάζει την αρχή της αναλογικότητας.

76 Συναφώς, δέχεται, καταρχάς, την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας στις αποφάσεις με τις οποίες εφαρμόζει το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003.

77 Φρονεί, πάντως, ότι πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ιδιαιτερότητες της διατάξεως αυτής. Αντιθέτως προς το άρθρο 7 του κανονισμού 1/2003, βάσει του οποίου η Επιτροπή μπορεί να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, να διατάξει τα εμπλεκόμενα μέρη να παύσουν την παράβαση και να τους επιβάλει κάθε είδους διορθωτικό μέτρο συμπεριφοράς ή διαρθρωτικού χαρακτήρα, περιλαμβανομένης της παύσεως των εμπορικών σχέσεων που αντίκεινται στους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού, το άρθρο 9 του κανονισμού αυτού την υποχρεώνει εμμέσως, χωρίς να αποφανθεί επί

της υπάρξεως παραβάσεως, να διαπιστώσει ότι δεν χρειάζεται να αναλάβει δράση, διότι οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις πρότειναν οικειοθελώς δεσμεύσεις οι οποίες εξουδετερώνουν τις σχετικές με τον ανταγωνισμό αντιρρήσεις της.

78 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, μια εκδοθείσα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 απόφαση δεν πρέπει να στηρίζεται σε λόγους αντίστοιχους αυτών που απαιτούνται για την έκδοση αποφάσεως κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 του εν λόγω κανονισμού, ιδίως δε όταν αποδεικνύεται δυσχερής ο καθορισμός της φύσεως ή του περιεχομένου της δεσμεύσεως που απαιτείται λόγω των αντιρρήσεων που διατύπωσε η Επιτροπή, π.χ. διότι η επικρινόμενη για το όργανο συμπεριφορά είναι πρωτοφανής ή ειδική, όπως εν προκειμένω. Επιπλέον, η εκπλήρωση του σκοπού του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 θίγεται, αν το αποτέλεσμα της εξετάσεως αποφάσεως εκδοθείσας βάσει της διατάξεως αυτής εξαρτάται από την εκτίμηση άλλης, υποθετικής, αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 7 του ίδιου κανονισμού. Τούτο συνεπάγεται ότι η Επιτροπή πρέπει οπωσδήποτε να πραγματοποιήσει εκτίμηση, όπως στην περίπτωση αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003, οπότε στερείται τη δυνατότητα να εκμεταλλευθεί πλήρως τα μέσα βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας που ο νομοθέτης επιδίωξε να εξασφαλίσει μέσω του άρθρου 9 του κανονισμού αυτού.

79 Εξάλλου, η Επιτροπή, πριν δεχθεί τις προταθείσες δεσμεύσεις, θα έπρεπε να εξακριβώσει αν αυτές ανταποκρίνονται στις αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν από πλευράς ανταγωνισμού. Το άρθρο 9 αποτελεί μέσο εφαρμογής στο πλαίσιο αυτό.

80 Η Επιτροπή διατείνεται ότι η εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας της επιβάλλει την υποχρέωση να απορρίψει δεσμεύσεις με προδήλως ακραίο περιεχόμενο, αλλά προσθέτει ότι, στο μέτρο που οι δεσμεύσεις προτείνονται οικειοθελώς από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, το ενδεχόμενο αυτό είναι πράγματι εξαιρετικό. Εν πάση περιπτώσει, δεν πρέπει να υποχρεούται να προβεί σε παράλληλη εκτίμηση μιας υποθετικής αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003, στο μέτρο που η παράλληλη αυτή εκτίμηση θίγει τον σκοπό καθαυτό του άρθρου 9 του ίδιου αυτού κανονισμού όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών.

81 Η Επιτροπή καταλήγει ότι, λαμβανομένου υπόψη του σκοπού και της οικονομίας του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 και προκειμένου να μη στερηθεί η διάταξη αυτή την πρακτική αποτελεσματικότητά της, ο δικαστικός έλεγχος των αποφάσεων που την εφαρμόζουν θα έπρεπε να περιορίζεται στην επαλήθευση της μη συνδρομής πρόδηλης παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας και, γενικότερα, της μη συνδρομής πρόδηλης πλάνης κατά την περίπλοκη οικονομική εκτίμηση που απαιτείται για να εξακριβωθεί αν οι προταθείσες από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεσμεύσεις ανταποκρίνονται στις αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως.

82 Η Επιτροπή υποστηρίζει, ακολούθως, ότι, εν προκειμένω, η απόφαση δεν είναι δυσανάλογη και, ειδικότερα, δεν θίγει αδικαιολόγητα τα νόμιμα εμπορικά συμφέροντα της Alrosa.

83 Πρώτον, κακώς η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η απόφαση, καθιστώντας υποχρεωτικές τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers, βαίνει πέραν του αναγκαίου μέτρου. Πράγματι, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία εξασφάλιζε στην De Beers μόνον το 50 % της ετήσιας παραγωγής της Alrosa, καθόσον το άλλο 50 % προοριζόταν αποκλειστικώς για τη ρωσική αγορά και, επομένως, η κοινοποιηθείσα συμφωνία κάλυπτε, αρχικώς, το σύνολο της ετήσιας παραγωγής για την παγκόσμια αγορά και, ακολούθως, το 36 %, αν οι από κοινού δεσμεύσεις είχαν καταστεί υποχρεωτικές. Επιπλέον, τα ποσοστά αυτά δεν θα έπρεπε να εκτιμώνται χωριστά, αλλά στο πλαίσιο μιας εμπορικής σχέσεως πενηνταετούς περίπου διάρκειας, η οποία σκοπεί στην από κοινού ρύθμιση της παραγωγής και των τιμών. Βάσει των στοιχείων αυτών, πρώτον, η Επιτροπή διατύπωσε αντιρρήσεις όσον αφορά τον έλεγχο της αγοράς από την De Beers και τη μη δυνατότητα της Alrosa να την ανταγωνιστεί πλήρως¨ δεύτερον, οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι επιβεβαίωσαν ότι ήταν αναγκαία η παύση της εμπορικής σχέσεως μεταξύ των εταιριών αυτών¨ τρίτον, η De Beers πρότεινε μονομερώς τις εν λόγω δεσμεύσεις αίροντας με τον τρόπο αυτό κάθε ενδεχόμενη αντίρρηση. Η Επιτροπή υποστηρίζει επίσης ότι η απαγόρευση των συναλλαγών μέσω ανοικτών διαγωνισμών δικαιολογείται υπό το πρίσμα της προγενέστερης πρακτικής της Alrosa και της De Beers στον τομέα των ad hoc πωλήσεων τύπου «willing buyer/willing seller». Εν πάση περιπτώσει, η προσφεύγουσα δεν απέδειξε ότι οι λιγότερο περιοριστικές δεσμεύσεις, όπως οι από κοινού δεσμεύσεις που πρότεινε σε προγενέστερο στάδιο η Επιτροπή, θα ήταν αρκετές.

84 Δεύτερον, είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η απόφαση της προκάλεσε δυσανάλογα μειονεκτήματα σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη τα συμφέροντά της παρέχοντάς της τη δυνατότητα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers και προβλέποντας ένα μεταβατικό στάδιο προκειμένου να της επιτρέψει να προβλέψει εναλλακτικό σύστημα διανομής. Επιπλέον, τον Σεπτέμβριο του 2003 η Alrosa πρότεινε στην Επιτροπή δεσμεύσεις αφορώσες την πλήρη και οριστική παύση των εμπορικών σχέσεών της με την De Beers. Τέλος, η μη δυνατότητα της Alrosa να συνάψει σύμβαση με την De Beers μετά το πέρας τη μεταβατικής αυτής περιόδου δεν είναι οριστική, καθόσον η διαδικασία μπορεί πάντα να κινηθεί εκ νέου βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003.

85 Τρίτον, δεν ευσταθεί ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας ότι η απόφαση εισάγει δυσμενή διάκριση σε βάρος της, στο μέτρο που η κατάστασή της έναντι της De Beers είναι διαφορετική από εκείνη των άλλων προμηθευτών, λόγω, αφενός, της ιδιότητάς της ως κύριου ανταγωνιστή της εν λόγω κατέχουσας δεσπόζουσα θέση επιχειρήσεως και, αφετέρου, της μακρόχρονης εμπορικής σχέσεως που τη συνδέει με την επιχείρηση αυτή.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

— Επί των εξουσιών που απονέμει στην Επιτροπή το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003

86 Από τη διατύπωση καθαυτή του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί, με απόφασή της, να καταστήσει υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που προτείνουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, όταν είναι ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατύπωσε με την προκαταρκτική εκτίμησή της. Δεδομένου ότι οι προτεινόμενες από τις επιχειρήσεις αυτές δεσμεύσεις στερούνται δεσμευτικού νομικού αποτελέσματος, μόνον η απόφαση που η Επιτροπή εκδίδει βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 έχει έννομες συνέπειες για τις επιχειρήσεις.

87 Η απόφαση αυτή, στο μέτρο που περατώνει τη διαδικασία διαπιστώσεως παραβάσεως των κανόνων του ανταγωνισμού και επιβολής σχετικών κυρώσεων, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως απλή αποδοχή εκ μέρους της Επιτροπής μιας προτάσεως που υποβλήθηκε ελεύθερα από μετέχοντα στις διαπραγματεύσεις, αλλά αποτελεί δεσμευτικό μέτρο το οποίο τερματίζει μια παραβατική ή δυνητικώς παραβατική κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή ασκεί το σύνολο των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα άρθρα 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, με μοναδική ιδιαιτερότητα ότι η υποβολή προτάσεων δεσμεύσεων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις την απαλλάσσει από τη συνέχιση της διαδικασίας του άρθρου 85 ΕΚ και, ειδικότερα, από την υποχρέωση να αποδείξει την ύπαρξη παραβάσεως.

88 Καθιστώντας υποχρεωτική μια συγκεκριμένη συμπεριφορά επιχειρήσεως έναντι τρίτων, μια εκδοθείσα βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 απόφαση μπορεί εμμέσως να συνεπάγεται έννομα αποτελέσματα erga omnes τα οποία δεν θα μπορούσε να επιφέρει καθαυτή η εμπλεκόμενη επιχείρηση¨ η Επιτροπή, επομένως, είναι ο αποκλειστικός εκδότης της πράξεως, αφ' ης στιγμής προσδίδει δεσμευτική ισχύ στις προταθείσες από την εμπλεκόμενη επιχείρηση δεσμεύσεις, και, κατά συνέπεια, αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη. Επ' ουδενί οφείλει να λάβει υπόψη, και a fortiori να λάβει υπόψη καθαυτές, τις προτάσεις δεσμεύσεων που της υποβάλλουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις.

89 Μολονότι ο κανονισμός 1/2003 δεν ορίζει την έννοια «εμπλεκόμενη επιχείρηση», από τις διατάξεις του προκύπτει ότι ο χαρακτηρισμός αυτός αφορά τις επιχειρήσεις στις οποίες, αφενός, προσάπτεται η επίμαχη συμπεριφορά και, αφετέρου, μπορούν να επιβληθούν σχετικές κυρώσεις.

90 Επομένως, σε μια κινηθείσα βάσει του άρθρου 82 ΕΚ διαδικασία, εμπλεκόμενη είναι καταρχήν η επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση και της οποίας η συμπεριφορά μπορεί να στοιχειοθετήσει κατάχρηση. Αν γινόταν δεκτή η ερμηνεία σύμφωνα με την οποία όλες οι επιχειρήσεις που δύνανται να θιγούν από δεσμεύσεις προοριζόμενες να παύσουν μια διαπιστωθείσα ή σκοπούμενη κατάχρηση πρέπει να συνδέονται με την

πρόταση δεσμεύσεων ως εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, θα αποκλειόταν στην πράξη οποιαδήποτε δυνατότητα προσφυγής στο άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 για την πλειονότητα των περιπτώσεων που αφορά το άρθρο 82 ΕΚ.

91 Όσον αφορά τη διάρκεια εφαρμογής της αποφάσεως που καθιστά υποχρεωτικές ορισμένες δεσμεύσεις, επισημαίνεται ότι το άρθρο 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι η απόφαση αυτή μπορεί να εκδοθεί για καθορισμένη διάρκεια, εντούτοις όμως δεν επιβάλλει σχετική υποχρέωση. Η οριστική διατύπωση του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 διαφέρει, επί του σημείου αυτού, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, από εκείνη που είχε γίνει δεκτή κατά το στάδιο της προτάσεως κανονισμού του Συμβουλίου σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων του ανταγωνισμού των άρθρων 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] από την Επιτροπή [COM (2000) 582 τελικό], που προέβλεπε ότι η απόφαση αυτή «εκδίδεται για καθορισμένη διάρκεια». Συνεπώς, τίποτα δεν απαγορεύει καταρχήν στην Επιτροπή να καταστήσει υποχρεωτικές δεσμεύσεις για αόριστη διάρκεια.

92 Επιπλέον, μολονότι το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 δεν αναφέρεται, αντιθέτως προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, στην αρχή της αναλογικότητας, η τήρησή της επιβάλλεται στην Επιτροπή όταν εκδίδει αποφάσεις στηριζόμενη στη διάταξη αυτή. Πράγματι, η αρχή της αναλογικότητας αναγνωρίζεται κατά πάγια νομολογία ως γενική αρχή του κοινοτικού δικαίου (προαναφερθείσα απόφαση Fedesa κ.λπ., σκέψη 13).

93 Η 34η αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1/2003 ορίζει, εξάλλου, ότι «σύμφωνα με τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας οι οποίες διατυπώνονται στο άρθρο 5 [ΕΚ], ο παρών κανονισμός δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια προκειμένου να επιτύχει τον στόχο του, ο οποίος είναι η αποτελεσματική εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων ανταγωνισμού».

94 Η Επιτροπή επισημαίνει, με τις παρατηρήσεις της, ότι η αρχή της αναλογικότητας έχει εφαρμογή στις αποφάσεις που εκδόθηκαν κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003. Φρονεί, εντούτοις, ότι η αρχή αυτή δεν πρέπει να εφαρμόζεται κατά τον ίδιο τρόπο στο πλαίσιο του άρθρου 7, παράγραφος 1, και στο πλαίσιο του άρθρου 9, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού.

95 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, πρώτον, ότι ο σκοπός του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, συμπίπτει με εκείνον του άρθρου του 9, παράγραφος 1, καθώς και με τον κύριο σκοπό του κανονισμού 1/2003, που συνίσταται στην εξασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπει η Συνθήκη.

96 Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, η Επιτροπή έχει διακριτική ευχέρεια στην επιλογή που της παρέχει ο κανονισμός 1/2003, είτε δηλαδή να καταστήσει υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις που προτείνουν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 9, είτε να ακολουθήσει την προβλεπόμενη από το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού οδό που απαιτεί τη διαπίστωση παραβάσεως.

97 Ωστόσο, η ύπαρξη της διακριτικής αυτής ευχέρειας στην επιλογή διαδικασίας δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση να τηρεί την αρχή της αναλογικότητας, όταν αποφασίζει να καταστήσει υποχρεωτικές δεσμεύσεις που προτάθηκαν βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003.

98 Δεύτερον, κατά πάγια σχετική νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί οι πράξεις των κοινοτικών θεσμικών οργάνων να μην βαίνουν πέραν του ενδεδειγμένου και αναγκαίου για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρου (απόφαση του Πρωτοδικείου της 19ης Ιουνίου 1997, Τ-260/94, Air Inter κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-997, σκέψη 144, και προαναφερθείσα απόφαση Van den Bergh Foods κατά Επιτροπής, σκέψη 201), εξυπακουομένου ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής

μεταξύ πλειόνων ενδεδειγμένων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο επαχθές μέτρο και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα προς τους επιδιωκόμενους σκοπούς (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Ιουλίου 1989, 265/87, Schräder, Συλλογή 1989, σ. 2237, σκέψη 21, και της 9ης Μαρτίου 2006, C-174/05, Zuid-Hollandse Milieufederatie και Natuur en Milieu, Συλλογή 2006, σ. I-2443, σκέψη 28).

99 Ο έλεγχος της αναλογικότητας ενός μέτρου είναι, ως εκ τούτου, αντικειμενικός έλεγχος, ενώ ο ενδεδειγμένος και αναγκαίος χαρακτήρας της προσβαλλομένης αποφάσεως πρέπει να εκτιμάται σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από το όργανο σκοπό. Για τις αποφάσεις που εκδίδονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003, ο σκοπός είναι η παύση της διαπιστωθείσας παραβάσεως· για εκείνες που εκδίδονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 9 του κανονισμού αυτού, ο σκοπός είναι η άρση των αντιρρήσεων που διατύπωσε η Επιτροπή στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεώς της, οι οποίες δικαιολογούν την πρόθεσή της να εκδώσει απόφαση για την παύση της παραβάσεως.

100 Στην περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, η Επιτροπή πρέπει να διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, ενέργεια που προϋποθέτει τον ακριβή καθορισμό της σχετικής αγοράς και, ενδεχομένως, της προσαφθείσας στην επίμαχη επιχείρηση καταχρήσεως. Στο πλαίσιο του άρθρου 9, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, η Επιτροπή δεν υποχρεούται, βεβαίως, να αποδείξει τυπικώς την ύπαρξη παραβάσεως, όπως εξάλλου προκύπτει από τη 13η αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1/2003, οφείλει όμως να αποδείξει το υποστατό των σχετικών με τον ανταγωνισμό αντιρρήσεων που δικαιολογούν την πρόθεσή της να εκδώσει απόφαση βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ και που της παρέχουν τη δυνατότητα να επιβάλει στην εμπλεκόμενη επιχείρηση την υποχρέωση τηρήσεως ορισμένων δεσμεύσεων, πράγμα που προϋποθέτει ότι η ανάλυση της αγοράς και ο προσδιορισμός της επίμαχης παραβάσεως θα έχουν λιγότερο οριστικό χαρακτήρα από όσο θα είχαν στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, αλλά θα πρέπει να αρκούν για να εξακριβωθεί αν η δέσμευση είναι ενδεδειγμένη.

101 Πράγματι, είναι αντίθετο προς την οικονομία του κανονισμού 1/2003 το ενδεχόμενο μια απόφαση, η οποία θα έπρεπε βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του εν λόγω κανονισμού να θεωρείται δυσανάλογη προς τη διαπιστωθείσα παράβαση, να μπορεί να εκδοθεί, με προσφυγή στη διαδικασία του άρθρου 9, παράγραφος 1, υπό τη μορφή δεσμεύσεως η οποία κατέστη υποχρεωτική, για τον λόγο ότι δεν αποδείχθηκε τυπικώς, στο πλαίσιο αυτό, η ύπαρξη παραβάσεως.

102 Έχει κριθεί, βάσει του άρθρου 3 του κανονισμού 17, ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται στις επιχειρήσεις προκειμένου να παύσει παράβαση του δικαίου του ανταγωνισμού δεν πρέπει να είναι βαρύτερες των υποχρεώσεων που είναι ενδεδειγμένες και αναγκαίες για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού, ήτοι για την αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με τους κανόνες που δεν τηρήθηκαν εν προκειμένω (προαναφερθείσα απόφαση RTE και ITP κατά Επιτροπής, σκέψη 93). Η ίδια ερμηνεία επιβάλλεται όσον αφορά το άρθρο 7, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού 1/2003, του οποίου η διατύπωση παρουσιάζει μεγάλη ομοιότητα με εκείνη του άρθρου 3, παράγραφος 1, του κανονισμού 17.

103 Συνεπώς, η Επιτροπή δεν μπορεί, χωρίς να υπερβεί τις εξουσίες που της απονέμουν τόσο οι κανόνες ανταγωνισμού της Συνθήκης ΕΚ, όσο και ο κανονισμός 1/2003, να εκδώσει βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού απόφαση απαγορεύουσα πλήρως οποιαδήποτε μελλοντική εμπορική σχέση μεταξύ δύο επιχειρήσεων, παρά μόνον αν η απόφαση αυτή είναι αναγκαία για την αποκατάσταση της προ της παραβάσεως καταστάσεως (βλ., υπό την έννοια αυτή, απόφαση του Πρωτοδικείου της 18ης Σεπτεμβρίου 1992, Τ-24/90, Automec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-2223, σκέψεις 51 και 52).

104 Από κανένα από τους ισχυρισμούς που αντλούνται από τη διαφορά μεταξύ του άρθρου 7 και του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003 δεν μπορεί να συναχθεί άλλο συμπέρασμα όσον αφορά τα όρια που επιβάλλονται στην ικανότητα της Επιτροπής να προβλέπει υποχρεωτικά μέτρα βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού.

105 Τρίτον, ο οικειοθελής χαρακτήρας των δεσμεύσεων δεν απαλλάσσει επίσης την Επιτροπή από την υποχρέωση τηρήσεως της αρχής της αναλογικότητας, καθόσον οι δεσμεύσεις καθίστανται υποχρεωτικές με την απόφαση της Επιτροπής. Το ότι μια επιχείρηση κρίνει σκόπιμο, για δικούς της λόγους, να προτείνει σε συγκεκριμένη στιγμή ορισμένες δεσμεύσεις δεν σημαίνει ότι οι δεσμεύσεις αυτές είναι, ως εκ τούτου, αναγκαίες.

106 Υπό το καθεστώς του πρώην κανονισμού 17, το Δικαστήριο έκρινε, εξάλλου, ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις, οι υποχρεώσεις που δημιουργεί για τα μέρη η ανάληψη δεσμεύσεως πρέπει να εξομοιωθούν με συστάσεις προς παύση της παραβάσεως (απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1993, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 και C-125/85 έως C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1993, σ. I-1307, σκέψη 181). Πράγματι, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, αναλαμβάνοντας τη δέσμευση αυτή, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις περιορίζονται στο να δώσουν τη συγκατάθεσή τους, για προσωπικούς λόγους, για την έκδοση μιας αποφάσεως που η Επιτροπή είχε την εξουσία να εκδώσει μονομερώς (προαναφερθείσα απόφαση Ahlström Osakeyhtiö κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 181).

107 Το γεγονός ότι οι δεσμεύσεις προτείνονται από επιχείρηση δεν περιορίζει, επομένως, τον έλεγχο του Πρωτοδικείου επί της βασιμότητας της αποφάσεως της Επιτροπής να καταστήσει τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές.

108 Τέλος, ο βαθμός ελέγχου του Πρωτοδικείου επί των αναλύσεων που πραγματοποιεί η Επιτροπή βάσει των κανόνων ανταγωνισμού της Συνθήκης εξαρτάται, σε κάθε εξεταζόμενη απόφαση, από την ύπαρξη περιθωρίου εκτιμήσεως το οποίο δικαιολογείται από την περιπλοκότητα των οικονομικού χαρακτήρα κανόνων που πρέπει να εφαρμοστούν. Λαμβανομένων υπόψη των επιπτώσεων των εκδιδομένων βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ αποφάσεων στις θεμελιώδεις οικονομικές ελευθερίες που εξασφαλίζει η Συνθήκη, περιορισμένος έλεγχος νοείται μόνο στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται σε περίπλοκη οικονομική εκτίμηση, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που εμπίπτουν σε τομείς όπως αυτός των συγκεντρώσεων, στους οποίους η ύπαρξη περιθωρίου εκτιμήσεως είναι σημαντική για την άσκηση των εξουσιών του ρυθμιστικού οργάνου (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 15ης Φεβρουαρίου 2005, C-12/03 P, Επιτροπή κατά Tetra Laval, Συλλογή 2005, σ. I-987, σκέψεις 38 έως 40).

109 Στον τομέα του ελέγχου των συγκεντρώσεων, από πάγια νομολογία προκύπτει, βεβαίως, ότι η Επιτροπή διαθέτει ευρεία εξουσία εκτιμήσεως ως προς την ανάγκη επιβολής δεσμεύσεων κατάλληλων για την άρση των σοβαρών αμφιβολιών που ανακύπτουν από μια συγκέντρωση (απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, Τ-158/00, ARD κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3825, σκέψεις 328 και 329). Ο περιοριζόμενος στην πρόδηλη πλάνη έλεγχος που ασκεί το Πρωτοδικείο στον τομέα αυτό δικαιολογείται από την οικονομική ανάλυση των προοπτικών την οποία πραγματοποιεί η Επιτροπή για να διαπιστώσει ότι η επίμαχη πράξη δεν δημιουργεί ούτε ενισχύει μια δεσπόζουσα θέση (απόφαση του Πρωτοδικείου της 25ης Μαρτίου 1999, Τ-102/96, Gencor κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-753, σκέψη 163).

110 Αντιθέτως, η ανάλυση που πρέπει να πραγματοποιήσει η Επιτροπή στο πλαίσιο κινηθείσας βάσει του κανονισμού 1/2003 διαδικασίας αφορά, είτε πρόκειται περί αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, είτε περί αποφάσεως εκδοθείσας βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, υφιστάμενη πρακτική. Το στοιχείο αυτό δεν αποκλείει προφανώς το ενδεχόμενο να απαιτούνται περίπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις, αλλά, σε περίπτωση απουσίας τους, δεν επιτρέπει, εν πάση περιπτώσει, τον περιορισμό του ελέγχου που ασκεί το Πρωτοδικείο επί των αποφάσεων της Επιτροπής στην πρόδηλη πλάνη εκτιμήσεως.

111 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο Πρωτοδικείο απόκειται, εν προκειμένω, να εξακριβώσει αν τα μέτρα που η Επιτροπή κατέστησε υποχρεωτικά με την απόφαση ήταν ενδεδειγμένα και αναγκαία για την παύση της καταχρήσεως που διαπιστώθηκε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως της Επιτροπής.

— Επί της συμβατότητας της αποφάσεως με την αρχή της αναλογικότητας

112 Κατά πάγια νομολογία, η αρχή της αναλογικότητας απαιτεί οι πράξεις των κοινοτικών οργάνων να μην υπερβαίνουν τα όρια του ενδεδειγμένου και αναγκαίου για την

επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρου, εξυπακουομένου ότι, όταν υφίσταται δυνατότητα επιλογής μεταξύ περισσοτέρων ενδεδειγμένων μέτρων, πρέπει να επιλέγεται το λιγότερο δεσμευτικό μέτρο και ότι τα μειονεκτήματα που προκαλούνται δεν πρέπει να είναι δυσανάλογα σε σχέση με τους επιδιωκόμενους σκοπούς (προαναφερθείσα απόφαση Fedesa κ.λπ., σκέψη 13, και της 14ης Ιουλίου 2005, C-180/00, Κάτω Χώρες κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. I-6603, σκέψη 103).

113 Ο σκοπός που επιδιώκει η Επιτροπή με την έκδοση της αποφάσεως πρέπει να αναζητηθεί στην προκαταρκτική εκτίμηση, η οποία περιλαμβάνεται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων που απηύθυνε στην De Beers βάσει του άρθρου 82 ΕΚ. Κατά την ανακοίνωση αυτή, η κοινοποιηθείσα συμφωνία δεν επιτρέπει στην Alrosa να παρέμβει ως ανεξάρτητος προμηθευτής στην αγορά ακατέργαστων διαμαντιών, εξουδετερώνοντας με τον τρόπο αυτό μια πηγή εφοδιασμού για τους δυνητικούς πελάτες. Η Επιτροπή φρονεί, επομένως, ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία καταλήγει σε εξασφάλιση αποκλειστικής διανομής υπέρ της De Beers, η οποία δύναται να στοιχειοθετήσει κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως.

114 Συνεπώς, η διαπιστωθείσα στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως της Επιτροπής κατάχρηση προέρχεται από την κοινοποιηθείσα συμφωνία, της οποίας η σύναψη από την De Beers παρουσιάζεται ως κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως. Υπό τις περιστάσεις αυτές, θα μπορούσε να γίνει δεκτό ότι η απλή απαγόρευση εφαρμογής της εν λόγω συμφωνίας από τα μέρη, στο πλαίσιο της κινηθείσας βάσει του άρθρου 81 ΕΚ διαδικασίας, αρκούσε για την παύση της ενδεχόμενης καταχρήσεως.

115 Ωστόσο, ακόμη και αν οι αντιρρήσεις που διατυπώνονται στην ανακοίνωση των αιτιάσεων βάσει του άρθρου 82 ΕΚ αφορούν μόνον την κοινοποιηθείσα συμφωνία, μπορεί να γίνει δεκτό ότι οι αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την απόφαση αφορούσαν επίσης την κατάσταση που περιγράφει η κοινοποιηθείσα συμφωνία και, ειδικότερα, την ύπαρξη ιστορικών σχέσεων μεταξύ των μερών, των οποίων τη συνέχιση εξασφαλίζει η κοινοποιηθείσα συμφωνία.

116 Το άρθρο 28 της αποφάσεως επισημαίνει, άλλωστε, τα εξής: «[…] η εξεταζόμενη πρακτική που εγείρει προβλήματα, λαμβανομένης υπόψη της δεσπόζουσας θέσεως και του κυρίαρχου ρόλου της De Beers στην αγορά, αφορά την εμπορική σχέση της εταιρίας αυτής με τον σημαντικότερο ανταγωνιστή της, την Alrosa, υπό το πρίσμα του ιστορικού πλαισίου της. Από την έρευνα της Επιτροπής προκύπτει ότι η De Beers και η Alrosa διατηρούν μακρόχρονες εμπορικές σχέσεις σκοπούσες στην από κοινού ρύθμιση του όγκου, της συνθέσεως και των τιμών των ακατέργαστων διαμαντιών που πωλούνται στην παγκόσμια αγορά. Η βάση των σημερινών αγορών εξακολουθεί να είναι η ίδια και αποτελεί ένα από τα κύρια στοιχεία του κυρίαρχου ρόλου της De Beers στην αγορά.»

117 Συνεπώς, μπορεί να γίνει δεκτό ότι η κοινοποιηθείσα συμφωνία αντιμετωπίστηκε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως ως η πηγή των σχετικών με τον ανταγωνισμό αντιρρήσεων της Επιτροπής όχι μόνον αυτή καθαυτή, οπότε θα καθίστατο ανεπίτρεπτη οποιαδήποτε προσφυγή στο άρθρο 82 ΕΚ, αλλά και ως μέτρο που ενισχύει και μονιμοποιεί προϋπάρχουσες εμπορικές σχέσεις οι οποίες θεωρούνται αμιγώς καταχρηστικές.

118 Σύμφωνα με το σημείο 46 της αποφάσεως, ο πρώτος λόγος ανησυχίας της Επιτροπής όσον αφορά τις πρακτικές που εξετάζονται στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 82 ΕΚ «αφορούσε το γεγονός ότι η De Beers μπορούσε να ενισχύσει ή να διατηρήσει τη δεσπόζουσα θέση της περιορίζοντας την πρόσβαση των δυνητικών πελατών σε μια αποδοτική πηγή εφοδιασμού ακατέργαστων διαμαντιών και εμποδίζοντας τον δεύτερο ανταγωνιστή [την Alrosa] να της ασκήσει ελεύθερα ανταγωνισμό».

119 Συνεπώς, ο σκοπός που επιδίωκε η Επιτροπή με την ενέργειά της να καταστήσει υποχρεωτικές τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers ήταν η παύση οποιασδήποτε πρακτικής που εμποδίζει την Alrosa να καθιερωθεί ως ουσιαστικός ανταγωνιστής στην επίμαχη αγορά και να εξασφαλίσει σε τρίτους την πρόσβαση σε μια εναλλακτική πηγή εφοδιασμού.

120 Συνεπώς, η αναγκαιότητα της αποφάσεως πρέπει να εκτιμηθεί υπό το πρίσμα των δύο αυτών σκοπών.

121 Από το σημείο 47 της αποφάσεως προκύπτει ότι οι ατομικές δεσμεύσεις της De Beers αρκούσαν για την άρση των αντιρρήσεων που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως, πράγμα που δεν αμφισβητεί η προσφεύγουσα. Πρέπει πάντως να εξεταστεί αν οι ατομικές δεσμεύσεις της De Beers που κατέστησαν υποχρεωτικές από την Επιτροπή τηρούν πλήρως το κριτήριο της αναγκαιότητας, ακόμη και αν η απόφαση δεν λαμβάνει υπόψη αυτή την πτυχή της αναλογικότητας του μέτρου.

122 Συναφώς, όπως προαναφέρθηκε, ο δικαστικός έλεγχος των πράξεων της Επιτροπής περιλαμβάνει περίπλοκες οικονομικές εκτιμήσεις και περιορίζεται στην επαλήθευση της τηρήσεως των κανόνων διαδικασίας και αιτιολογίας, καθώς και της ακρίβειας των πραγματικών περιστατικών και της μη συνδρομής πρόδηλης πλάνης εκτιμήσεως και καταχρήσεως εξουσίας (απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιανουαρίου 2004, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P και C-219/00 P, Aalborg Portland κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2004, σ. I-123, σκέψη 279).

123 Για να μπορέσει, εν προκειμένω, το Πρωτοδικείο να ασκήσει περιορισμένο έλεγχο επί της αναλογικότητας της αποφάσεως, πρέπει να είναι σε θέση να διαπιστώσει ότι η Επιτροπή πραγματοποίησε την εκτίμησή της βάσει περίπλοκης οικονομικής αναλύσεως η οποία της παρέσχε τη δυνατότητα να διαπιστώσει ότι οι δεσμεύσεις που κατέστησε υποχρεωτικές ήταν αναγκαίες για την άρση των αντιρρήσεων που διατύπωσε με την προκαταρκτική εκτίμησή της.

124 Η Επιτροπή επισήμανε, τόσο με το υπόμνημα αντικρούσεως όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι ενδεχομένως υφίστατο μια γκρίζα ζώνη μεταξύ των από κοινού δεσμεύσεων και των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers, αλλά η εύρεση εναλλακτικών λύσεων πέραν των δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές προϋπέθετε

την πραγματοποίηση περίπλοκης οικονομικής εκτιμήσεως την οποία επιδιώκει να αποφύγει το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003. Η Επιτροπή επισήμανε επίσης ότι, λαμβανομένης υπόψη της δυσκολίας ευρέσεως εναλλακτικών λύσεων, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πλήρης απαγόρευση ήταν η μοναδική απάντηση στις αρχικές αντιρρήσεις.

125 Ως εκ τούτου, εν προκειμένω, η Επιτροπή δεν πραγματοποίησε περίπλοκη οικονομική ανάλυση η οποία δικαιολογεί τον περιορισμό του ελέγχου της αποφάσεως από το Πρωτοδικείο, στήριξε δε το αίτημά της περί περιορισμένου ελέγχου αποκλειστικώς στην ιδιαιτερότητα του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003. Όπως επισημάνθηκε με τη σκέψη 100 της παρούσας αποφάσεως, ναι μεν το άρθρο 9 δεν επιβάλλει στην Επιτροπή την υποχρέωση να αποδείξει την παράβαση που αφορά η διαδικασία, πλην όμως δεν την απαλλάσσει από την υποχρέωση να συγκεντρώσει επαρκή στοιχεία προκειμένου να καταστεί δυνατός ο ουσιαστικός δικαστικός έλεγχος της αναλογικότητας του ληφθέντος μέτρου.

126 Εν πάση περιπτώσει, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι η απόφαση πάσχει πλάνη εκτιμήσεως, η οποία, επιπλέον, είναι πρόδηλη. Συγκεκριμένα, από τις περιστάσεις της υποθέσεως προκύπτει σαφώς ότι για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου με την απόφαση σκοπού υφίσταντο και άλλες λιγότερο δεσμευτικές λύσεις από τη μόνιμη απαγόρευση των συναλλαγών μεταξύ της De Beers και της Alrosa, των οποίων ο προσδιορισμός δεν παρουσίαζε ιδιαίτερες τεχνικές δυσκολίες και των οποίων η εξέταση ήταν υποχρεωτική για την Επιτροπή.

127 Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει, πρώτον, ότι, κατά πάγια νομολογία, για μια επιχείρηση που κατέχει δεσπόζουσα θέση στην αγορά, η επιβολή στους αγοραστές —ακόμη και κατόπιν αιτήματός τους— υποχρεώσεως ή υποσχέσεως καλύψεως του συνόλου ή σημαντικού μέρους των αναγκών τους εφοδιασμού αποκλειστικώς από την εν λόγω επιχείρηση αποτελεί καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσεως κατά την έννοια του άρθρου 82 ΕΚ (προαναφερθείσα απόφαση Hoffmann-La-Roche κατά Επιτροπής, σκέψη 89). Η νομολογία αυτή, εφαρμοζόμενη στην περίπτωση αγοραστή κατέχοντος δεσπόζουσα θέση στην αγορά, σημαίνει ότι η εξασφάλιση υπέρ της De Beers του συνόλου της παραγωγής της Alrosa που εξάγεται εκτός της ΕΕΙ, ακόμη και κατόπιν συμφωνίας της τελευταίας, μπορεί να στοιχειοθετήσει κατάχρηση στο πλαίσιο των σχέσεών τους.

128 Η πλέον ενδεδειγμένη, εκ πρώτης όψεως, λύση για την παύση της εν λόγω καταχρήσεως ήταν, επομένως, η απαγόρευση στα μέρη να συνάψουν κάθε είδους συμφωνία εξασφαλίζουσα στην De Beers το σύνολο, ή έστω σημαντικό μέρος, της παραγωγής της Alrosa που εξάγεται εκτός της CEI, προκειμένου η Alrosa να αποκτήσει εκ νέου την ανεξαρτησία της στην αγορά και να εξασφαλισθεί η πρόσβαση τρίτων σε εναλλακτική πηγή εφοδιασμού, χωρίς να είναι αναγκαίο να απαγορευθούν πλήρως οι αγορές από την De Beers διαμαντιών που παράγονται από την Alrosa.

129 Δεύτερον, η De Beers και η Alrosa πρότειναν τις από κοινού δεσμεύσεις τον Δεκέμβριο του 2004 και η Επιτροπή δεν εξήγησε τους λόγους για τους οποίους δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατύπωσε με την προκαταρκτική εκτίμησή της.

130 Βεβαίως, το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003 δεν υποχρέωνε την Επιτροπή να προτιμήσει να καταστήσει υποχρεωτικές δεσμεύσεις παρά να ενεργήσει βάσει του άρθρου 7 του ίδιου κανονισμού. Συνεπώς, δεν απόκειται στην Επιτροπή να εξηγήσει τους λόγους για τους οποίους κρίνει ότι ορισμένες δεσμεύσεις δεν πρέπει να καταστούν υποχρεωτικές κατά τρόπο που περατώνει τη διαδικασία.

131 Ωστόσο, η τήρηση της αρχής της αναλογικότητας απαιτεί από το όργανο, οσάκις υφίστανται μέτρα λιγότερο δεσμευτικά από εκείνα που σκοπεύει να καταστήσει υποχρεωτικά και εφόσον γνωρίζει την ύπαρξή τους, να εξετάσει την ικανότητά τους να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που δικαιολογούν τη δράση της, πριν επιλέξει, στην περίπτωση κατά την οποία αποδειχθούν ακατάλληλα, την περισσότερο δεσμευτική λύση.

132 Οι από κοινού δεσμεύσεις που πρότειναν η De Beers και η Alrosa τον Δεκέμβριο του 2004, τις οποίες η Επιτροπή δεν υπεχρεούτο από διαδικαστικής απόψεως να λάβει υπόψη ούτε στην απόφασή της ούτε στην αιτιολογία της, αποτελούσαν, εντούτοις, λιγότερο δεσμευτικό μέτρο έναντι εκείνου που αποφάσισε να καταστήσει υποχρεωτικό, η δε εξέταση του μέτρου αυτού είναι, επί του σημείου αυτού, κρίσιμη για τον έλεγχο της αναλογικότητας.

133 Οι από κοινού δεσμεύσεις, στο μέτρο που, αφενός, εξασφάλιζαν σταδιακώς την πρόσβαση τρίτων στην παραγωγή της Alrosa και, αφετέρου, της παρείχαν τον αναγκαίο χρόνο για να εξελίξει το σύστημά της διανομής ακατέργαστων διαμαντιών, ώστε να καταστεί ουσιαστικός ανταγωνιστής της De Beers, μπορούσαν εκ πρώτης όψεως να θεωρηθούν ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή.

134 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι, κατά την περίοδο 2005-2009, οι από κοινού δεσμεύσεις προέβλεπαν σημαντική μείωση της ποσότητας διαμαντιών που προμήθευε η Alrosa στην De Beers, ήτοι μείωση της αξίας από 700 εκατομμύρια USD το 2005 σε 275 εκατομμύρια USD μετά το 2009. Η Alrosa, επομένως, θα διέθετε από το 2009 στην De Beers το 35 % μόνον της ποσότητας διαμαντιών που της είχε πωλήσει το 2004. Κατά συνέπεια, η De Beers δύσκολα μπορούσε να επηρεάσει τις τιμές της Alrosa, στο μέτρο που τουλάχιστον τα δύο τρίτα των διαμαντιών που εξήγε η Alrosa εκτός της CEI πωλούνταν σε καθορισμένη τιμή κατά τις διαπραγματεύσεις με τρίτους. Επομένως, αν γίνει δεκτό ότι η De Beers και η Alrosa επιθυμούσαν να συντονίσουν την πολιτική τιμών τους, ο συντονισμός αυτός δύσκολα μπορούσε να πραγματοποιηθεί, στον βαθμό που, στην περίπτωση αρνήσεως τρίτων να προβούν σε αγορές με τη συμφωνηθείσα από τις δύο επιχειρήσεις τιμές, η Alrosa δεν θα μπορούσε να στραφεί στην De Beers προκειμένου να διαθέσει το μη πωληθέν απόθεμα προϊόντων της. Οι από κοινού δεσμεύσεις, επομένως, εξασφάλισαν στους τρίτους αποτελεσματική πρόσβαση σε μια εναλλακτική και ανεξάρτητη πηγή εφοδιασμού.

135 Η σταδιακή μείωση εντός πενταετίας της ποσότητας που πωλύνταν στην De Beers, με περιορισμό των πωλήσεων κατά ανώτατο όριο 275 εκατομμυρίων USD μετά το 2009, παρέσχε επίσης στην Alrosa τη δυνατότητα να αναπτύξει σύστημα διανομής εκτός της CEI, χωρίς το οποίο δεν μπορούσε να καταστεί ουσιαστικός ανταγωνιστής της De Beers. Το Πρωτοδικείο επισημαίνει, ωστόσο, ότι, με το σημείο 47 της αποφάσεως, η Επιτροπή ανέφερε ότι η τριετής μεταβατική περίοδος 2006-2008 ήταν αναγκαία προκειμένου η Alrosa να προβλέψει «ένα ανταγωνιστικό σύστημα διανομής για τις ποσότητες διαμαντιών που είχαν προηγουμένως πωληθεί στην De Beers». Η Επιτροπή δεν εξηγεί, ωστόσο, τους λόγους για τους οποίους φρονεί ότι η περίοδος αυτή ήταν αρκετή προς τούτο, ενώ η Alrosa είχε ανακοινώσει στην Επιτροπή τον Σεπτέμβριο του 2003 ότι χρειαζόταν οκτώ έτη για να καθιερώσει αποτελεσματικό

σύστημα διανομής και ότι πριν από το 2012 δεν ήταν δυνατόν να παύσουν οι πωλήσεις ακατέργαστων διαμαντιών στην De Beers, όπως προκύπτει από τα έγγραφα που προσαρτήθηκαν στο παράρτημα του δικογράφου της προσφυγής.

136 Σημειωτέον, εξάλλου, ότι στις 3 Ιουνίου 2005, ημερομηνία δημοσιεύσεως της σχετικής με τις από κοινού δεσμεύσεις ανακοινώσεως στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης,* η Επιτροπή σχεδίαζε, υπό την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων της έρευνας αγοράς, να καταστήσει υποχρεωτικές τις εν λόγω δεσμεύσεις. Η Επιτροπή έκρινε, συνεπώς, ότι οι δεσμεύσεις αυτές ανταποκρίνονται εκ πρώτης όψεως στις αντιρρήσεις που διατύπωσε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεώς της.

137 Τρίτον, αν υποτεθεί ότι οι από κοινού δεσμεύσεις δεν ήταν ικανές να ανταποκριθούν στις αρχικές αντιρρήσεις της Επιτροπής, η ανάληψή τους μπορούσε να επιλύσει τα προβλήματα ανταγωνισμού που ήγειρε η κοινοποιηθείσα συμφωνία, χωρίς να ήταν αναγκαίο να επιβληθεί στα μέρη η υποχρέωση να παύσουν οριστικώς από το 2009 κάθε είδους εμπορική σχέση.

138 Θα μπορούσε να είχε δοθεί συνέχεια στον διακανονισμό που πρότεινε η προσφεύγουσα με το έγγραφο που απηύθυνε στην Επιτροπή στις 6 Φεβρουαρίου 2006, ο οποίος συνίστατο στην παροχή δυνατότητας διαθέσεως, μέσω πωλήσεων σε δημοπρασία στην De Beers, διαμαντιών μέγιστης ετήσιας αξίας 275 εκατομμυρίων USD. Ο διακανονισμός αυτός παρέσχε, αφενός, στους τρίτους τη δυνατότητα πλήρους προσβάσεως στην παραγωγή της Alrosa και, αφετέρου, στην Alrosa τη δυνατότητα να εξακολουθήσει να πωλεί περιορισμένη ποσότητα στον μεγαλύτερο αγοραστή στην ad hoc αγορά.

139 Η Επιτροπή δεν πρέπει, βεβαίως, να υποκαταστήσει τα μέρη στην τροποποίηση των δεσμεύσεων που προτείνουν βάσει του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003, προκειμένου οι δεσμεύσεις αυτές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως. Εντούτοις, τίποτα δεν απαγορεύει στην Επιτροπή να καταστήσει υποχρεωτικές τις προτεινόμενες δεσμεύσεις εν μέρει

μόνον ή σε ορισμένο βαθμό. Εξάλλου, εν προκειμένω, κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005, η Επιτροπή είχε προτείνει στα μέρη τροποποιήσεις των από κοινού δεσμεύσεων. Συγκεκριμένα, κατά τη συνεδρίαση αυτή, η Επιτροπή τους ανακοίνωσε την πρόθεσή της να εκδώσει απόφαση βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003, απαγορεύοντάς τους κάθε είδους εμπορική σχέση μετά το 2009, αν δεν πρότειναν σχετικές δεσμεύσεις πριν από το τέλος του Νοεμβρίου του 2005.

140 Η Επιτροπή δεν νομιμοποιείται, ομοίως, να προτείνει στα μέρη να της υποβάλουν δεσμεύσεις βαίνουσες πέραν μιας αποφάσεως την οποία θα μπορούσε να εκδώσει βάσει του άρθρου 7, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003. Εν προκειμένω, πάντως, μια απόφαση εκδοθείσα βάσει της τελευταίας αυτής διατάξεως, η οποία επιβάλλει στην De Beers την υποχρέωση να παύσει από το 2009 και επ' αόριστον κάθε είδους άμεση ή έμμεση εμπορική σχέση με την Alrosa, βαίνει προδήλως πέραν των υποχρεώσεων που μπορούσε να επιβάλει η Επιτροπή τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας και λαμβανομένου υπόψη του επιδιωκόμενου σκοπού.

141 Μόνον εξαιρετικές περιστάσεις, οι οποίες δεν προσδιορίστηκαν με την απόφαση και δεν προκύπτουν από τον φάκελο της υποθέσεως, μπορούν πράγματι να δικαιολογήσουν μια εκδοθείσα βάσει του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 απόφαση περί απόλυτης και οριστικής απαγορεύσεως σε επιχειρήσεις να συνάψουν εμπορικές σχέσεις μεταξύ τους. Βεβαίως, στην περίπτωση συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, αποκλείεται η απλή και μόνον απαγόρευση κάθε είδους συναλλαγής μεταξύ τους να αποτελεί τον μοναδικό τρόπο προλήψεως των καταχρήσεων. Ωστόσο, αν η Επιτροπή άφησε να εννοηθεί, με την ανακοίνωση των αιτιάσεων που κοινοποιήθηκε στα μέρη βάσει του άρθρου 81 ΕΚ, ότι μεταξύ της Alrosa και της De Beers υπήρχε ολιγοπώλιο, η ανάλυση που περιλαμβάνει η απόφαση στηρίζεται μόνο στη δεσπόζουσα θέση De Beers και όχι σε ενδεχόμενη συλλογική δεσπόζουσα θέση των δύο επιχειρήσεων. Η Επιτροπή πάντως επιβεβαίωσε, τόσο με το υπόμνημα αντικρούσεως όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι η απόφαση έπρεπε να ερμηνευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο.

142 Επιπλέον, η σύγκριση που επιχειρεί η Επιτροπή μεταξύ των δεσμεύσεων που η προσφεύγουσα πρότεινε τον Σεπτέμβριο του 2003, των από κοινού δεσμεύσεων και των δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές δεν αποδεικνύει επαρκώς την αναγκαιότητα των τελευταίων, στο μέτρο που η ανάγκη επιβολής, εν προκειμένω, απαγορεύσεως υπό τη μορφή δεσμεύσεων που κατέστησαν υποχρεωτικές πρέπει να εκτιμηθεί αντικειμενικώς σε σχέση με τον επιδιωκόμενο από την Επιτροπή σκοπό.

143 Όσον αφορά τις δεσμεύσεις που πρότεινε η προσφεύγουσα τον Σεπτέμβριο του 2003, στις οποίες στηρίζεται η Επιτροπή για να δικαιολογήσει την αναλογικότητα του μέτρου, αφορούσαν βεβαίως την πλήρη και επ' αόριστον παύση των εμπορικών σχέσεων με την De Beers. Ωστόσο, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, αφενός, ότι οι δεσμεύσεις αυτές προέβλεπαν την εν λόγω παύση των εμπορικών σχέσεων από το 2013 και όχι από το 2009, αφήνοντας στην Alrosa τέσσερα επιπλέον έτη για να εξελίξει το σύστημά της διανομής εκτός της CEI, το οποίο θα της παρείχε τη δυνατότητα να διαθέσει την ποσότητα ακατέργαστων διαμαντιών που είχαν προηγουμένως πωληθεί στην De Beers. Το εν λόγω σύστημα ήταν προφανώς αναγκαίο για να εξασφαλισθεί στους τρίτους δυνατότητα προσβάσεως στην παραγωγή της Alrosa και σε εκείνη δυνατότητα να ανταγωνισθεί πλήρως την De Beers. Αφετέρου, η Alrosa ανακάλεσε τις δεσμεύσεις αυτές, με την αιτιολογία ότι δεν ήταν αποδοτικές από οικονομικής απόψεως. Τέλος, το ότι μια επιχείρηση πρότεινε σε κάποια χρονική στιγμή δεσμεύσεις για δικούς της λόγους δεν συνιστά τεκμήριο αναλογικότητας και δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση να εξακριβώσει αν οι εν λόγω δεσμεύσεις είναι ενδεδειγμένες και αναγκαίες σε σχέση με τον επιδιωκόμενο σκοπό. Συνεπώς, το ότι η Alrosa πρότεινε ορισμένες δεσμεύσεις τον Σεπτέμβριο του 2003 δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της αποφάσεως.

144 Όσον αφορά τις από κοινού δεσμεύσεις που πρότειναν τα μέρη τον Δεκέμβριο του 2004, η Επιτροπή τις χαρακτηρίζει ανεπαρκείς, διότι, το να επιτραπεί στην De Beers να συνεχίσει να αγοράζει ετησίως από την Alrosa ακατέργαστα διαμάντια αξίας 275 εκατομμυρίων USD θα μπορούσε να εμποδίσει την Alrosa να την ανταγωνιστεί, στο μέτρο που τα υπόλοιπα δύο τρίτα της προοριζόμενης για εξαγωγή παραγωγής θα καθιστούσαν δυσκολότερο για εκείνη να προτείνει τακτικές παραδόσεις ευρέος φάσματος διαμαντιών. Επιπλέον, η Επιτροπή φρονεί ότι η De Beers θα μπορούσε να εξακολουθήσει να χρησιμοποιεί τα διαμάντια της Alrosa προκειμένου να διατηρήσει τον κυρίαρχο ρόλο της στην αγορά.

145 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει, πάντως, ότι το μοναδικό στοιχείο που προέβαλε η Επιτροπή προς στήριξη του ισχυρισμού ότι η ικανότητα της Alrosa να διαθέσει ευρύ φάσμα διαμαντιών θα μειωνόταν, αν η μέγιστη ετήσια ποσότητα αξίας 275 εκατομμυρίων USD εξακολουθούσε να πωλείται στην De Beers, παραπέμπει στο σημείο 70 της ανακοινώσεως των αιτιάσεων που υποβλήθηκε βάσει του άρθρου 81 ΕΚ. Σύμφωνα με το σημείο αυτό, η «De Beers […] έχει σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της, όχι μόνο λόγω του μεγέθους της, αλλά και διότι μπορεί να εξασφαλίσει τη μεγαλύτερη ομοιομορφία στην προμήθεια [ακατέργαστων διαμαντιών] στους πελάτες της. Τούτο εξηγείται από το γεγονός ότι έχει πρόσβαση στην παραγωγή μεγαλύτερου αριθμού διαφορετικών ορυχείων τα οποία παράγουν ευρύτερη ποικιλία ακατέργαστων διαμαντιών και αποτελεί τον μοναδικό παραγωγό με μεγάλα αποθέματα». Η εκτίμηση αυτή δεν αποδεικνύει πάντως ότι η Alrosa δεν θα μπορούσε να εξασφαλίσει τακτική παράδοση σημαντικών ποσοτήτων ακατέργαστων διαμαντιών, αν εξακολουθούσε να προμηθεύει με περιορισμένη ποσότητα την De Beers.

146 Εξάλλου, ακόμη και στην περίπτωση κατά την οποία η πώληση στην De Beers περιορισμένης ποσότητας διαμαντιών της παρείχε τη δυνατότητα να διατηρήσει ή να ενισχύσει τον κυρίαρχο ρόλο της στην αγορά και, ως εκ τούτου, τη δεσπόζουσα θέση της, δεν θα αποδεικνυόταν κατ' ανάγκη παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού. Δεδομένου ότι το άρθρο 82 ΕΚ δεν έχει ως αντικείμενο την απαγόρευση της δεσπόζουσας θέσεως αλλά μόνον της καταχρήσεώς της, η Επιτροπή δεν μπορεί να απαιτεί από μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση να μην πραγματοποιεί αγορές οι οποίες της παρέχουν τη δυνατότητα να διατηρήσει ή να ενισχύσει τη θέση της στην αγορά, αν δεν προσφεύγει, στο πλαίσιο αυτό, σε μεθόδους ασυμβίβαστες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού. Αν μια κατέχουσα δεσπόζουσα θέση επιχείρηση έχει ιδιαίτερες εξουσίες (προαναφερθείσα απόφαση Michelin, σκέψη 57), οι εξουσίες αυτές δεν πρέπει να συνεπάγονται αμφισβήτηση της υπάρξεως καθαυτής της δεσπόζουσας θέσεως.

147 Εν προκειμένω πάντως, η Επιτροπή επιβάλλει στα μέρη την υποχρέωση να παύσουν κάθε είδους εμπορική σχέση, με πρόδηλη επιδίωξη να αποδυναμώσει τον κυρίαρχο ρόλο της De Beers στην αγορά.

148 Η απόφαση επιβάλλει επίσης de facto στην Alrosa την υποχρέωση, η οποία δεν προβλέπεται από την κινηθείσα βάσει του άρθρου 82 ΕΚ διαδικασία, να προβεί σε σημαντικές μεταβολές της οργανώσεως και της δραστηριότητάς της, προκειμένου να ανταγωνιστεί την De Beers εκτός της ΕΕΙ, τούτο δε εντός προθεσμίας τριών ετών.

149 Η Επιτροπή επιβάλλει με τον τρόπο αυτό στους επιχειρηματίες τους οποίους δεν αφορά άμεσα η κινηθείσα βάσει του άρθρου 82 ΕΚ διαδικασία την υποχρέωση να μεταβάλουν τη δομή της αγοράς παραγωγής και προμήθειας ακατέργαστων διαμαντιών, μέτρο που υπερβαίνει τις εξουσίες τις οποίες η διάταξη αυτή απονέμει στην Επιτροπή.

150 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τέλος, ότι η απαγόρευση των συναλλαγών μέσω ανοικτών διαγωνισμών δικαιολογείται υπό το πρίσμα της προγενέστερης πρακτικής της Alrosa και της De Beers στο πλαίσιο των πωλήσεων ad hoc (τύπου «willing buyer/willing seller»). Υποστηρίζει ότι είναι εύλογος ο φόβος ότι χάρη στις πωλήσεις αυτές τα μέρη θα εξακολουθήσουν να εφαρμόζουν την κοινοποιηθείσα συμφωνία, καθόσον οι ποσότητες που πωλούνται στο πλαίσιο αυτό είναι δυνατόν να αντιστοιχούν στις προβλεπόμενες από την εν λόγω συμφωνία ποσότητες.

151 Συναφώς, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η De Beers και η Alrosa επιθυμούσαν να διατηρήσουν με έμμεσους τρόπους την αξία των συναλλαγών που προβλέπει η κοινοποιηθείσα συμφωνία, η Επιτροπή δεν στερήθηκε τα μέσα που απαιτούνται για τη λήψη μέτρων τηρήσεως των κανόνων ανταγωνισμού έναντι των εταιριών αυτών. Πράγματι, μεταξύ άλλων, το άρθρο 9, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού ορίζει ότι η Επιτροπή δύναται να κινήσει εκ νέου τη διαδικασία, αν οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις αθετήσουν τις δεσμεύσεις που έχουν αναλάβει. Ομοίως, το άρθρο 23, παράγραφος 2, του ίδιου κανονισμού, της παρέχει τη δυνατότητα να επιβάλει κυρώσεις στις επιχειρήσεις οι οποίες δεν τηρούν τις δεσμεύσεις που κατέστησαν υποχρεωτικές βάσει του άρθρου 9 του εν λόγω κανονισμού.

152 Επιπλέον, ακόμη και αν οι ad hoc πωλήσεις μεταξύ της De Beers και της Alrosa παρείχαν στην De Beers τη δυνατότητα να διατηρήσει ή να ενισχύσει τον κυρίαρχο ρόλο της στην αγορά, το αποτέλεσμα αυτό δεν αντιβαίνει, αφ' εαυτού, στους κανόνες του ανταγωνισμού, στο μέτρο που οι εν λόγω πωλήσεις πραγματοποιούνται βάσει της αρχής της καλύτερης προσφοράς.

153 Το Πρωτοδικείο δεν δέχεται, επομένως, ότι η δυνατότητα της Alrosa να πωλήσει στην De Beers με δημοπρασία ορισμένη ποσότητα διαμαντιών έθιξε κατ' ανάγκη την εκπλήρωση των σκοπών που επιδιώκει η Επιτροπή. Οι πωλήσεις αυτές κατέστησαν

δυνατό, αφενός, για τους τρίτους να αποκτήσουν πρόσβαση στην παραγωγή της Alrosa υπό τις ίδιες συνθήκες με την De Beers και, αφετέρου, για την Alrosa να πωλήσει τα προϊόντα της στον σημαντικότερο αγοραστή της οικείας αγοράς. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν απέδειξε ότι η Alrosa έλαβε υπόψη άλλα κριτήρια πλην της ποιότητας της προσφοράς κατά τις διενεργηθείσες πωλήσεις με δημοπρασία, το επιχείρημα που αφορά την προτιμησιακή μεταχείριση της οποίας έτυχε η De Beers κατά τις εν λόγω πωλήσεις δεν μπορεί να γίνει δεκτό. Επιπλέον, με το από 6 Φεβρουαρίου 2006 έγγραφό της, που βεβαίως απευθύνθηκε στην Επιτροπή μετά την παρέλευση της ταχθείσας προθεσμίας για την υποβολή νέων δεσμεύσεων, η Alrosa πρότεινε τη μείωση της αξίας των διαμαντιών που πωλήθηκαν στην De Beers με δημοπρασία σε 275 εκατομμύρια USD. Η μείωση αυτή περιόρισε, τουλάχιστον, τους κινδύνους στρεβλώσεως του ανταγωνισμού που επικαλέστηκε η Επιτροπή.

154 Συνεπώς, υφίσταντο, εν προκειμένω, για τις επιχειρήσεις εναλλακτικές λύσεις λιγότερο δεσμευτικές από την πλήρη απαγόρευση των συναλλαγών, τις οποίες η Επιτροπή δεν μπορούσε να μην λάβει υπόψη επικαλούμενη τη φερόμενη δυσκολία προσδιορισμού τους.

155 Όσον αφορά, τέλος, το επιχείρημα της Επιτροπής σχετικά με τον μη οριστικό χαρακτήρα της αποφάσεως λόγω της δυνατότητας κινήσεως εκ νέου της διαδικασίας, σύμφωνα με το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, το Πρωτοδικείο επισημαίνει ότι η δυνατότητα αυτή υφίσταται σε τρεις περιπτώσεις: στην περίπτωση ουσιαστικής μεταβολής των γεγονότων στα οποία βασίσθηκε η απόφαση, στην περίπτωση αθετήσεως των δεσμεύσεων που έχουν αναλάβει οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και στην περίπτωση κατά την οποία η απόφαση έχει στηριχθεί σε ελλιπείς, ανακριβείς ή παραπλανητικές πληροφορίες. Δεδομένου ότι οι καταστάσεις που δικαιολογούν την εκ νέου κίνηση της διαδικασίας αριθμούνται περιοριστικώς, η Alrosa δεν θα μπορούσε να ζητήσει την εκ νέου κίνηση της διαδικασίας για τους λόγους που αναφέρει στο δικόγραφο της προσφυγής, ήτοι, μεταξύ άλλων, λόγω παραβιάσεως της αρχής της αναλογικότητας. Επιπλέον, η Επιτροπή θα μπορούσε κατά διακριτική ευχέρεια να αρνηθεί την εκ νέου κίνηση της διαδικασίας. Το επιχείρημα της Επιτροπής που αντλείται από το άρθρο 9, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 δεν μπορεί, επομένως, να γίνει δεκτό.

156 Υπό τις συνθήκες αυτές, ορθώς η προσφεύγουσα υποστηρίζει, αφενός, ότι η απαγόρευση κάθε είδους εμπορικής συναλλαγής με την De Beers για αόριστη διάρκεια

υπερβαίνει προδήλως το αναγκαίο για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου σκοπού μέτρο και, αφετέρου, ότι υφίσταντο και άλλες, ανάλογες προς τον σκοπό αυτό, λύσεις. Η προσφυγή στη διαδικασία με την οποία μπορούσαν να καταστούν υποχρεωτικές οι δεσμεύσεις εμπλεκόμενης επιχειρήσεως δεν απάλλασσε την Επιτροπή από την εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, η οποία προϋποθέτει in concreto εξακρίβωση της αποτελεσματικότητας των ενδιάμεσων αυτών λύσεων.

157 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παράβαση του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 και της αρχής της αναλογικότητας είναι βάσιμος και, επομένως, η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί ως προς τον λόγο αυτόν.

158 Ωστόσο, λαμβανομένων υπόψη των αρμοδιοτήτων της Επιτροπής στην εκτέλεση των αποφάσεων που ακυρώνουν εκδοθείσες βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ αποφάσεις, το Πρωτοδικείο πρέπει επίσης, εν προκειμένω, να αποφανθεί, ως εκ περισσού, επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως της προσφεύγουσας, που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως.

Επί του λόγου ακυρώσεως που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος ακροάσεως

Επιχειρήματα των διαδίκων

159 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η απόφαση εκδόθηκε κατά προσβολή του δικαιώματός της ακροάσεως, στο μέτρο που η Επιτροπή, αφενός, δεν την ενημέρωσε σχετικά με τους λόγους για τους οποίους έκρινε, λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων των τρίτων ενδιαφερομένων, ότι οι από κοινού δεσμεύσεις δεν ήταν ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της και, αφετέρου, δεν της παρέσχε τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή της επί του σημείου αυτού.

160 Προς στήριξη αυτού του λόγου ακυρώσεως, η προσφεύγουσα υποστηρίζει, καταρχάς, ότι το δικαίωμα ακροάσεως, όπως εξασφαλίζεται στο πλαίσιο διαδικασίας εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού, επιβάλλει δύο υποχρεώσεις στην Επιτροπή. Το δικαίωμα αυτό, του οποίου απολαύει κάθε πρόσωπο προτού ληφθεί ατομικό μέτρο σε βάρος του, όπως υπενθυμίζει το άρθρο 41, παράγραφος 2, πρώτη περίπτωση, του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που υπογράφηκε στις 7 Δεκεμβρίου 2000 στη Νίκαια (ΕΕ 2000, C 364, σ. 1), συνεπάγεται πράγματι ότι οι ενδιαφερόμενοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί των αιτιάσεων που η Επιτροπή φρονεί ότι πρέπει να δεχθεί σε βάρος τους και, προς τούτο, να ενημερωθούν σχετικά με τα επί των πραγματικών περιστατικών στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι αιτιάσεις αυτές (απόφαση του Δικαστηρίου της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363) και με τα συμπεράσματα που αντλεί η Επιτροπή (απόφαση του Πρωτοδικείου της 10ης Μαρτίου 1992, Τ-9/89, Hüls κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. II-499, σκέψη 38).

161 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, ακολούθως, ότι οι αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή με την απόφαση διαφέρουν από εκείνες που είχε διατυπώσει σε προγενέστερο στάδιο κατά την προκαταρκτική εκτίμησή της, όπως της γνωστοποιήθηκε.

162 Καταρχάς, η Επιτροπή διατύπωσε πράγματι αντιρρήσεις επί δύο σημείων. Όπως προκύπτει από τις ανακοινώσεις των αιτιάσεων σχετικά με τα άρθρα 81 ΕΚ και 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, καθώς και από τη συνοπτική ανακοίνωση, η Επιτροπή ανέφερε, αφενός, ότι η συμφωνία περιόριζε τον ανταγωνισμό, διότι εξασφάλιζε το ήμισυ της παραγωγής της Alrosa στην De Beers, περιορίζοντας επίσης τη δυνατότητα της Alrosa να συμπεριφέρεται ως ανεξάρτητος ανταγωνιστής στην αγορά. Η Επιτροπή επισήμανε, αφετέρου, ότι η συμφωνία αυτή στοιχειοθετούσε κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως, διότι στερούσε από τους πελάτες της De Beers την πρόσβαση σε μια εναλλακτική πηγή εφοδιασμού και ενίσχυε την ισχύ της De Beers στην αγορά σε βάρος του κύριου ανταγωνιστή της. Λαμβανομένης υπόψη της προκαταρκτικής αυτής εκτιμήσεως, η προσφεύγουσα και η De Beers πρότειναν από κοινού δεσμεύσεις, τις οποίες η Επιτροπή σχεδίαζε αρχικώς να καταστήσει υποχρεωτικές.

163 Ακολούθως, η Επιτροπή μετέβαλε την ανάλυσή της. Αφού έλαβε γνώση των παρατηρήσεων που υπέβαλαν οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι προς απάντηση στη συνοπτική ανακοίνωση, με τις οποίες έκαναν λόγο για έξι ακόμη αντιρρήσεις από πλευράς κανόνων του ανταγωνισμού, δέχθηκε, με την 41η και τη 42η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως, ότι, ενώ οι παρατηρήσεις αυτές, όπως και η ανάλυση καθαυτή της Επιτροπής, δεν κατέδειξε νέες κρίσιμες αντιρρήσεις, αποτέλεσαν ωστόσο έναυσμα για να κριθεί οριστικώς ότι οι από κοινού δεσμεύσεις δεν ήταν ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της.

164 Η προσφεύγουσα φρονεί, τέλος, ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή όφειλε να της παράσχει τη δυνατότητα ακροάσεως όσον αφορά τόσο τις παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων όσο και την ανάλυση βάσει της οποίας έκρινε πλέον ανεπαρκείς τις από κοινού δεσμεύσεις και επισήμανε την ανάγκη να καταστούν υποχρεωτικές οι ατομικές δεσμεύσεις της De Beers. Ωστόσο, η Επιτροπή δεν προέβη σε καμία σχετική ενέργεια.

165 Οι αντιρρήσεις της Επιτροπής επί του σημείου αυτού δεν ευσταθούν. Αφενός, δεν είναι ορθός ο ισχυρισμός που περιέλαβε στην 41η αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως, ότι δηλαδή οι ατομικές δεσμεύσεις απλώς ενισχύουν τις από κοινού δεσμεύσεις. Συγκεκριμένα, η πλήρης και ενδεχομένως οριστική απαγόρευση οποιασδήποτε εμπορικής σχέσεως με την De Beers είναι, από οικονομικής απόψεως, εντελώς διαφορετικής φύσεως από τη δυνατότητα συνεχίσεως της σχέσεως αυτής υπό περιοριστικές, βεβαίως, συνθήκες. Αφετέρου, η Επιτροπή δεν μπορεί βασίμως να υποστηρίξει ότι η κινηθείσα βάσει των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ διαδικασία δεν αφορά την προσφεύγουσα. Πράγματι, δεδομένου ότι η Επιτροπή καθαυτή δέχθηκε ότι, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως, η προσφεύγουσα θα έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει την άποψή της επί των παρατηρήσεων των τρίτων ενδιαφερομένων, κακώς της αρνήθηκε το δικαίωμα ακροάσεως όσον αφορά τιο ζήτημα της μεταβολής της αναλύσεώς της.

166 Κατά την Επιτροπή, αυτός ο λόγος ακυρώσεως δεν είναι βάσιμος.

167 Η Επιτροπή επισημαίνει, καταρχάς, ότι η θέση της προσφεύγουσας στο πλαίσιο της κινηθείσας βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ διαφέρει από τη θέση της στο πλαίσιο της κινηθείσας βάσει των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ διαδικασίας. Η πρώτη από τις διαδικασίες αυτές κινήθηκε κατά της De Beers και της Alrosa, στις οποίες απευθύνθηκε μια ανακοίνωση αιτιάσεων και οι οποίες πρότειναν από κοινού δεσμεύσεις στην Επιτροπή και της εξέφρασαν τις απόψεις τους, ιδίως όσον αφορά τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν σχετικώς οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι. Η κίνηση της διαδικασίας αυτής κατέστη, ωστόσο, άνευ περιεχομένου λόγω των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers, οπότε περατώθηκε χωρίς να εκδοθεί οποιαδήποτε απόφαση. Η δεύτερη διαδικασία κινήθηκε σε βάρος της De Beers και όχι της προσφεύγουσας και κατέληξε στην έκδοση αποφάσεως.

168 Η Επιτροπή υποστηρίζει, ακολούθως, ότι η νομική κατάσταση του εμπλεκόμενου σε διαδικασία εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού μέρους, ήτοι του προσώπου κατά του οποίου κινήθηκε η διαδικασία αυτή και στο οποίο μπορεί να επιβληθεί κύρωση, πρέπει να διακρίνεται από εκείνη των μερών που αφορά εν γένει η εν λόγω διαδικασία, ήτοι των προσώπων που ενδεχομένως αντλούν συμφέρον από την έκβασή της, χωρίς η διαδικασία να έχει κινηθεί κατ' αυτών και, συνεπώς, χωρίς να είναι δυνατόν να τους επιβληθεί κύρωση. Το περιεχόμενο του δικαιώματος ακροάσεως, όπως προκύπτει από τις γενικές αρχές του δικαίου και τις διατάξεις του παράγωγου δικαίου, δεν συμπίπτει στις δύο αυτές κατηγορίες προσώπων.

169 Η Επιτροπή υποστηρίζει, τέλος, ότι η νομική κατάσταση των μερών που αφορά κατά οποιονδήποτε τρόπο η διαδικασία εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού είναι ιδιαίτερη όταν πρόκειται να εφαρμοστεί το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003. Πράγματι, η διάταξη αυτή, η οποία θεσπίστηκε για να παράσχει στην Επιτροπή τη δυνατότητα να περατώνει ταχέως και αποτελεσματικώς τη διαδικασία στην περίπτωση κατά την οποία οι δεσμεύσεις που της προτείνονται είναι ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της, δεν συνεπάγεται ότι το όργανο θα λάβει υπόψη τις απόψεις των μερών όπως θα έπραττε αν δεν συνέτρεχε η περίπτωση αυτή. Ειδικότερα, η Επιτροπή δεν οφείλει, καταρχάς, να απευθύνει ανακοίνωση αιτιάσεων στα εμπλεκόμενα μέρη, αλλά να ενημερώσει τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις σχετικά με τις αντιρρήσεις της

μέσω προκαταρκτικής εκτιμήσεως. Όταν οι επιχειρήσεις αυτές προτείνουν στην Επιτροπή δεσμεύσεις, τις οποίες θεωρεί ικανές να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της και σχεδιάζει να καταστήσει υποχρεωτικές, οφείλει, ακολούθως, να καλέσει τους τρίτους ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις σχετικές παρατηρήσεις τους δημοσιεύοντας συνοπτική ανακοίνωση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

170 Η δημοσίευση αυτή δεν προδικάζει την εκτίμηση της Επιτροπής και δεν την υποχρεώνει να εφαρμόσει το άρθρο 9 του κανονισμού 1/2003. Το εν λόγω όργανο μπορεί επίσης να εξετάσει τις προτεινόμενες από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις δεσμεύσεις και, βάσει της εξετάσεως αυτής, τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων καθώς και τις περιστάσεις της υποθέσεως, να καταστήσει τις δεσμεύσεις αυτές υποχρεωτικές, να τις κρίνει μη ενδεδειγμένες ως προς τις αντιρρήσεις της και να εξετάσει νέα πρόταση δεσμεύσεων των εμπλεκομένων επιχειρήσεων, ή ακόμη να επανέλθει στη διαδικασία του άρθρου 7 του κανονισμού 1/2003. Επομένως, ουδεμία υποχρέωση έχει να εκδώσει απόφαση εφαρμογής του άρθρου 9 του κανονισμού 1/2003.

171 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η προσφεύγουσα δεν αποτελεί εμπλεκόμενο μέρος στη διαδικασία στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή εξέδωσε την απόφαση, δεν πρέπει να της αναγνωρισθούν τα δικαιώματα που παρέχονται στα εμπλεκόμενα μέρη κατά τα άρθρα 27 του κανονισμού 1/2003 και 10 έως 12 του κανονισμού 773/2004.

172 Επιπλέον, η προσφεύγουσα απέλαυε πράγματι δικαιώματος ακροάσεως, το οποίο μπορούσε βασίμως να επικαλεστεί στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής. Το περιεχόμενο του εν λόγω δικαιώματος καθορίστηκε με γνώμονα την ιδιαίτερη θέση της προσφεύγουσας στην υπό κρίση υπόθεση. Εξαρτάται, πρωτίστως, από την παράλληλη εξέλιξη δύο διαδικασιών αφορωσών συμπράξεις και καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσεως και στηριζομένων, καταρχάς, στις διατάξεις του κανονισμού 17 και, ακολούθως, στις διατάξεις του κανονισμού 1/2003. Εξηγείται, δευτερευόντως, από τη διαδοχική πρόταση από κοινού δεσμεύσεων εκ μέρους της προσφεύγουσας και της De Beers, καθώς και, κατόπιν της έρευνας αγοράς, από τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers.

173 Η προσφεύγουσα ενημερώθηκε, πρώτον, σχετικά με τις αντιρρήσεις που διατύπωσε η Επιτροπή στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεως της κοινοποιηθείσας συμφωνίας από πλευράς των άρθρων 82 ΕΚ και 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ μέσω συνοπτικής ανακοινώσεως, δεύτερον, σχετικά με τις σχετικές παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων και, τρίτον, σχετικά με τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers. Επιπλέον, είχε τη δυνατότητα να γνωστοποιήσει την άποψή της όσον αφορά τις παρατηρήσεις των τρίτων ενδιαφερομένων και τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers και όντως τοποθετήθηκε επί του σημείου αυτού.

174 Εξάλλου, είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός ότι η Επιτροπή διατύπωσε νέες αντιρρήσεις κατόπιν της δημοσιεύσεως της συνοπτικής ανακοινώσεως και της παραλαβής των παρατηρήσεων των τρίτων ενδιαφερομένων. Συγκεκριμένα, το όργανο αυτό περιορίστηκε στην ανάλυση του κατά πόσον οι από κοινού δεσμεύσεις της Alrosa και της De Beers μπορούσαν να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις της όσον αφορά τη συμφωνία. Με τις σχετικές παρατηρήσεις τους, οι τρίτοι ενδιαφερόμενοι δεν έκαναν λόγο για νέα σημεία και επιβεβαίωσαν την ανεπάρκεια των από κοινού δεσμεύσεων.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

175 Ο κανονισμός 1/2003 διακρίνει διάφορες κατηγορίες μετεχόντων στην ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία: τις «εμπλεκόμενες» επιχειρήσεις (άρθρο 7), τους «καταγγέλλοντες» (άρθρα 7 και 27), τα «εμπλεκόμενα» μέρη ή επιχειρήσεις (άρθρα 9, 17, 18, 21, παράγραφος 1, 27, παράγραφος 2), τις «επιχειρήσεις τις οποίες αφορά η διαδικασία» (άρθρο 27, παράγραφος 1) και τα «ενδιαφερόμενα τρίτα μέρη» (άρθρο 27, παράγραφος 4).

176 Καταρχάς, η προσφεύγουσα αποκλείεται να είναι «καταγγέλλουσα». Επιπλέον, για τους προαναφερθέντες λόγους, μόνον η De Beers είναι «εμπλεκόμενη» επιχείρηση την οποία «αφορά η διαδικασία» που κίνησε η Επιτροπή βάσει του άρθρου 82 ΕΚ.

177 Η προσφεύγουσα δεν είναι επίσης «τρίτος ενδιαφερόμενος» στο πλαίσιο της διαδικασίας, κατά την έννοια του άρθρου 27, παράγραφος 4, του κανονισμού 1/2003. Πράγματι, η Alrosa είναι αντισυμβαλλομένη της De Beers στο πλαίσιο μακρόχρονης διμερούς εμπορικής σχέσεως την οποία λήγει η απόφαση. Η προσφεύγουσα είναι, επίσης, εμπλεκόμενη στις δύο διαδικασίες που κίνησε η Επιτροπή κατόπιν της κοινοποιήσεως της συμφωνίας της με την De Beers.

178 Ο τρόπος με τον οποίο η Επιτροπή οργάνωσε τις δύο διαδικασίες που αφορούν τη συμφωνία μεταξύ της De Beers και της Alrosa συνηγορεί υπέρ του συμπεράσματος αυτού.

179 Κατόπιν της κοινοποιήσεως της συμφωνίας στις 14 Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή κίνησε δύο διαδικασίες, η μία εκ των οποίων στηρίχθηκε στο άρθρο 81 ΕΚ και η άλλη στο άρθρο 82 ΕΚ. Οι δύο διαδικασίες καταχωρίστηκαν με τον ίδιο αριθμό (38.381), όπως διευκρίνισε η Επιτροπή κατά την επ' ακορατηρίου συζήτηση.

180 Η Επιτροπή απηύθυνε στην προσφεύγουσα την ανακοίνωση αιτιάσεων που αφορά τη στηριζόμενη στο άρθρο 81 ΕΚ διαδικασία και στην De Beers τις ανακοινώσεις αιτιάσεων που αφορούσαν τη συμφωνία που επρόκειτο να συναφθεί μεταξύ της De Beers και της Alrosa στο ιστορικό πλαίσιο στο οποίο εντάσσονταν οι σχέσεις των δύο επιχειρήσεων.

181 Κατόπιν της ανακοινώσεως των αιτιάσεων, η προσφεύγουσα και η Επιτροπή άρχισαν συζητήσεις, στις οποίες μετείχε σε μεταγενέστερο στάδιο και η De Beers, προκειμένου να καταλήξουν σε συμβιβαστική λύση. Στις 31 Μαρτίου 2003 η προσφεύγουσα και η De Beers απέστειλαν από κοινού γραπτές παρατηρήσεις στην Επιτροπή προς απάντηση στην κατά το άρθρο 81 ΕΚ εκδοθείσα ανακοίνωση των αιτιάσεων. Οι παρατηρήσεις αυτές αφορούσαν επίσης το ζήτημα της συμβατότητας της συμφωνίας με το άρθρο 82 ΕΚ, μολονότι η προσφεύγουσα δεν είχε λάβει αντίγραφο της ανακοινώσεως των αιτιάσεων που απευθύνθηκε στην De Beers βάσει του εν λόγω άρθρου.

182 Επιπλέον, στις 7 Ιουλίου 2003 η προσφεύγουσα και η De Beers υπέβαλαν τις προφορικές παρατηρήσεις τους ενώπιον της Επιτροπής. Στις 14 Δεκεμβρίου 2004 η προσφεύγουσα και η De Beers πρότειναν από κοινού δεσμεύσεις προς απάντηση στις αντιρρήσεις της Επιτροπής.

183 Η ανακοίνωση στην υπόθεση COMP/E-2/38.381 — De Beers — Alrosa της 3ης Ιουνίου 2005, με την οποία η Επιτροπή γνωστοποιεί το περιεχόμενο των δεσμεύσεων που πρότειναν από κοινού η προσφεύγουσα και η De Beers και καλεί τα τρίτα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, επίσης δεν διαφοροποιεί τις δύο διαδικασίες.

184 Επιπλέον, στις 27 Οκτωβρίου 2005 η προσφεύγουσα και η De Beers μετέσχον σε κοινή συνεδρίαση με την Επιτροπή, κατά την οποία η Επιτροπή τους γνωστοποίησε τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν τα 21 τρίτα ενδιαφερόμενα μέρη κατόπιν της ανακοινώσεως της 3ης Ιουνίου 2005.

185 Τέλος, με έγγραφο της 22ας Φεβρουαρίου 2006, η Επιτροπή ανακοίνωσε στην προσφεύγουσα ότι η διαδικασία που την αφορούσε είχε περατωθεί κατόπιν των ατομικών δεσμεύσεων που πρότεινε η De Beers στο πλαίσιο της κινηθείσας βάσει του άρθρου 82 ΕΚ διαδικασίας.

186 Από αυτή την υπενθύμιση των πραγματικών περιστατικών προκύπτει ότι οι διαδικασίες που κίνησε η Επιτροπή βάσει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ ανέκαθεν αντιμετωπίζονταν de facto ως μία μόνο διαδικασία, τόσο από την Επιτροπή όσο και από την προσφεύγουσα και την De Beers.

187 Υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η συνάφεια των δύο διαδικασιών που κίνησε η Επιτροπή καθώς και το γεγονός ότι η απόφαση αναφέρεται ρητώς στην Alrosa θα έπρεπε να έχει ως συνέπεια να αναγνωρισθούν στην προσφεύγουσα, στο πλαίσιο της εκτιμώμενης στο σύνολό της διαδικασίας, τα δικαιώματα που παρέχονται σε μια «εμπλεκόμενη επιχείρηση» κατά την έννοια του κανονισμού 1/2003, μολονότι, stricto sensu, δεν αποτελεί τέτοια επιχείρηση στο πλαίσιο της σχετικής με το άρθρο 82 ΕΚ διαδικασίας.

188 Η 37η αιτιολογική σκέψη του κανονισμού 1/2003 διευκρινίζει ότι ο κανονισμός αυτός «σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται, ειδικότερα, από τον Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» και ότι «πρέπει να ερμηνεύεται και να εφαρμόζεται σύμφωνα με αυτά τα δικαιώματα και τις αρχές». Σύμφωνα με το άρθρο 41, παράγραφος 2, του Χάρτη θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάθε πρόσωπο απολαύει του δικαιώματος ακροάσεως, «προτού ληφθεί ατομικό μέτρο εις βάρος του».

189 Ομοίως, το άρθρο 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003 προβλέπει ότι «κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας διασφαλίζονται πλήρως τα δικαιώματα υπεράσπισης των εμπλεκόμενων μερών» και ότι τα εμπλεκόμενα μέρη έχουν «το δικαίωμα να αποκτούν γνώση του φακέλου της Επιτροπής».

190 Τέλος, η δέκατη αιτιολογική σκέψη του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004 της Επιτροπής, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ, έχει ως εξής:

«[γ]ια να γίνονται σεβαστά τα δικαιώματα υπεράσπισης των επιχειρήσεων, η Επιτροπή πρέπει να παρέχει στα εμπλεκόμενα μέρη το δικαίωμα ακρόασης πριν εκδώσει την απόφασή της.»

191 Υπενθυμίζεται, επίσης, ότι, κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός του δικαιώματος ακροάσεως στο πλαίσιο παντός είδους διαδικασίας δυνάμενης να καταλήξει σε βλαπτική για συγκεκριμένο πρόσωπο πράξη αποτελεί θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και πρέπει να διασφαλίζεται ακόμα και όταν ελλείπει οποιαδήποτε κανονιστική ρύθμιση σχετική με την εν λόγω διαδικασία (απόφαση του Δικαστηρίου της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 21).

192 Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι στις 3 Ιουνίου 2005, κατά τη δημοσίευση της ανακοινώσεως με την οποία η Επιτροπή γνωστοποίησε τις από κοινού δεσμεύσεις που πρότειναν η De Beers και η προσφεύγουσα, η Επιτροπή σχεδίαζε να καταστήσει υποχρεωτικές τις δεσμεύσεις αυτές, υπό την επιφύλαξη του αποτελέσματος της διαβουλεύσεως με τους τρίτους. Έκρινε, επομένως, ότι οι δεσμεύσεις αυτές μπορούσαν εκ πρώτης όψεως να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατύπωσε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεώς της.

193 Μετά την παραλαβή των παρατηρήσεων των τρίτων, η Επιτροπή έκρινε, ωστόσο, ότι οι από κοινού δεσμεύσεις δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις αρχικές αντιρρήσεις της και ότι η μοναδική πιθανή λύση ήταν η παύση οποιασδήποτε σχέσεως μεταξύ της Alrosa και της De Beers από το 2009 και εφεξής. Η Επιτροπή διευκρινίζει, εντούτοις, με το σημείο 41 της αποφάσεώς της, ότι «στην πλειονότητά τους, οι παρατηρήσεις αυτές επιβεβαίωσαν τις αντιρρήσεις στον τομέα του ανταγωνισμού που διατύπωσε η Επιτροπή με την προκαταρκτική εκτίμησή της, επισημαίνοντας ότι οι αντιρρήσεις αυτές δεν εξουδετερώθηκαν πλήρως με τις προταθείσες δεσμεύσεις» και ότι από τις εν λόγω παρατηρήσεις των τρίτων «δεν προέκυψαν νέες σχετικές αντιρρήσεις». Τούτο σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν δέχθηκε ενδεχόμενες νέες αιτιάσεις υποβληθείσες από τρίτους.

194 Το Πρωτοδικείο πάντως δεν πείστηκε από την εκτίμηση της Επιτροπής ότι οι παρατηρήσεις των τρίτων απλώς επιβεβαίωσαν τις αρχικές αντιρρήσεις. Συγκεκριμένα, αν οι παρατηρήσεις των τρίτων δεν προσέθεταν κανένα νέο στοιχείο στην προκαταρκτική ανάλυση της Επιτροπής, θα μπορούσε να καταστήσει υποχρεωτικές τις από κοινού δεσμεύσεις ως είχαν. Αν, αντιθέτως, οι τρίτοι έκριναν ανεπαρκείς τις από κοινού δεσμεύσεις και από τις παρατηρήσεις τους προέκυπτε ότι μόνον η οριστική παύση των σχέσεων μεταξύ των μερών από το 2009 μπορούσε να άρει τις αρχικές αντιρρήσεις της Επιτροπής, η Επιτροπή θα έπρεπε να ακούσει τις απόψεις αυτές, καθώς και τα άλλα στοιχεία επί των πραγματικών περιστατικών που δικαιολογούν το νέο συμπέρασμά της. Πράγματι, πρέπει να γίνει δεκτό ότι επιτρέπεται στην Επιτροπή να μην λάβει υπόψη την εκτίμηση των από κοινού δεσμεύσεων μόνον αν μεταβλήθηκαν τα πραγματικά περιστατικά ή αν η εκτίμηση αυτή πραγματοποιήθηκε βάσει ανακριβών στοιχείων.

195 Η Επιτροπή, βεβαίως, μπορούσε βασίμως να κρίνει, μετά την παραλαβή των παρατηρήσεων των τρίτων, ότι οι προταθείσες από τα μέρη δεσμεύσεις δεν μπορούσαν να ανταποκριθούν στις αντιρρήσεις που διατύπωσε στο πλαίσιο της προκαταρκτικής εκτιμήσεώς της, λαμβανομένου υπόψη ότι ο σκοπός της διαβουλεύσεως με τρίτους που προβλέπει το άρθρο 27, παράγραφος 4, του κανονισμού 1/2003 είναι ακριβώς να καταστεί δυνατή η εκ μέρους της έκδοση αποφάσεως ικανής να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ανταγωνισμού που επισήμανε με την προκαταρκτική εκτίμηση.

196 Ωστόσο, ο σεβασμός του δικαιώματος ακροάσεως απαιτεί, σε περιπτώσεις όπως η προκείμενη, αφενός, οι επιχειρήσεις που πρότειναν τις εν λόγω δεσμεύσεις να ενημερώνονται σχετικά με τα βασικά στοιχεία επί των πραγματικών περιστατικών στα οποία στηρίχθηκε η Επιτροπή για να ζητήσει την ανάληψη νέων δεσμεύσεων και, αφετέρου, να μπορούν να διατυπώσουν την άποψή τους επί του σημείου αυτού. Εν προκειμένω, πάντως, η προσφεύγουσα ενημερώθηκε συνοπτικώς μόνο σχετικά με τα συμπεράσματα που η Επιτροπή άντλησε από τις παρατηρήσεις των τρίτων. Συγκεκριμένα, κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005, η Επιτροπή της ανακοίνωσε απλώς ότι οι παρατηρήσεις των τρίτων αφορούσαν κυρίως τον κίνδυνο στεγανοποιήσεως της αγοράς και τον κίνδυνο συμπράξεως μεταξύ της De Beers και της Alrosa, καθώς και ότι το αρμόδιο για θέματα ανταγωνισμού μέλος της Επιτροπής είχε ζητήσει από την υπεύθυνη για την εξέταση του φακέλου της υποθέσεως ομάδα να μην δεχθεί τις από κοινού δεσμεύσεις ως είχαν. Με την ίδια αφορμή, έλαβε περίληψη των παρατηρήσεων των τρίτων και ενημερώθηκε σχετικά με το περιεχόμενο των δεσμεύσεων που η Επιτροπή ανέμενε από τα μέρη, κατόπιν της αρνητικής εκβάσεως της διαβουλεύσεως με τρίτους, οι οποίες έπρεπε να συνίσταντο στην παύση οποιασδήποτε σχέσεως από το 2009 και εφεξής και στην υποβολή νέας προτάσεως δεσμεύσεων, στη βάση αυτή, πριν από τον Νοέμβριο του 2005.

197 Οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις έχουν επίσης, δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 2, του κανονισμού 1/2003, δικαίωμα προσβάσεως στον φάκελο που έχει στην κατοχή της η Επιτροπή. Το δικαίωμα αυτό εμπίπτει, κατά πάγια νομολογία, στις δικονομικές εγγυήσεις που εξασφαλίζουν την προάσπιση των δικαιωμάτων άμυνας και, ειδικότερα, την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος ακροάσεως (απόφαση του Πρωτοδικείου της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, T-191/98 και T-212/98 έως T-214/98, Atlantic Container Line κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2003, σ. II-3275, σκέψη 334, και της 25ης Οκτωβρίου 2005, T-38/02, Groupe Danone κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-4407). Η άσκηση του δικαιώματος αυτού προϋποθέτει, κατά το άρθρο 15, παράγραφος 1, του κανονισμού 773/2004, την εκ μέρους της εμπλεκομένης επιχειρήσεως υποβολή σχετικής αιτήσεως ενώπιον της Επιτροπής.

198 Συναφώς, το Πρωτοδικείο διαπιστώνει ότι τα μέρη συμφωνούν επί του ότι η προσφεύγουσα ζήτησε το μη εμπιστευτικό κείμενο των παρατηρήσεων των τρίτων. Ωστόσο, κατά την προσφεύγουσα, το αίτημα αυτό υποβλήθηκε προφορικώς κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005, ενώ, κατά την Επιτροπή, η προσφεύγουσα ζήτησε το μη εμπιστευτικό κείμενο των παρατηρήσεων των τρίτων στις 6 Δεκεμβρίου 2005, ήτοι μετά την παρέλευση της προθεσμίας για την υποβολή νέων δεσμεύσεων.

199 Από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι, κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005, η Επιτροπή, απαντώντας σε ερώτηση των δικηγόρων της προσφεύγουσας σχετικά με την πρόσβαση στο μη εμπιστευτικό κείμενο των παρατηρήσεων των τρίτων, επισήμανε ότι, σύμφωνα με τη διαδικασία του άρθρου 9, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003, δεν όφειλε να της κοινοποιήσει το εν λόγω κείμενο. Το ότι η δυνατότητα προσβάσεως στα έγγραφα αυτά συζητήθηκε μεταξύ των μερών κατά τη συνεδρίαση αυτή δεν αμφισβητείται, κατά τα λοιπά, από την Επιτροπή.

200 Σημειωτέον επίσης ότι οι ατομικές δεσμεύσεις που κατέστησαν υποχρεωτικές με την απόφαση υποβλήθηκαν από την De Beers στις 25 Ιανουαρίου 2006, ήτοι μετά την καταληκτική ημερομηνία της 30ής Νοεμβρίου 2005 που όρισε η Επιτροπή κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005 για την υποβολή νέων δεσμεύσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτό ότι μετά τις 30 Νοεμβρίου 2005 η Alrosa και η De Beers δεν μπορούσαν πλέον να υποβάλουν νέες προτάσεις από κοινού δεσμεύσεων, ούτε ότι, μετά την ημερομηνία αυτή, μια αίτηση προσβάσεως στις παρατηρήσεις των τρίτων δεν θα είχε πρακτική χρησιμότητα για την προσφεύγουσα.

201 Κατόπιν της επίσημης αιτήσεως που υπέβαλε η προσφεύγουσα εγγράφως στις 6 Δεκεμβρίου 2005, η Επιτροπή της διαβίβασε το μη εμπιστευτικό κείμενο των παρατηρήσεων των τρίτων στις 26 Ιανουαρίου 2006, ήτοι έξι και πλέον εβδομάδες μετά την ημερομηνία υποβολής της επίσημης σχετικής αιτήσεως που υπέβαλε η προσφεύγουσα και τρεις και πλέον μήνες μετά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 2005 κατά την οποία συζητήθηκε από τα μέρη το ζήτημα της προσβάσεως στο μη εμπιστευτικό κείμενο των παρατηρήσεων των τρίτων. Το Πρωτοδικείο διαπιστώνει επίσης ότι τα έγγραφα αυτά διαβιβάστηκαν στην προσφεύγουσα συγχρόνως με το αντίγραφο των ατομικών δεσμεύσεων της De Beers, στερώντας της, με τον τρόπο αυτό, τη δυνατότητα να δώσει χρήσιμη απάντηση και να προτείνει νέες από κοινού δεσμεύσεις με την De Beers.

202 Στο πλαίσιο της διαδικασίας αποδόθηκε ιδιαιτέρως μεγάλη σημασία στις παρατηρήσεις των τρίτων, δεδομένου ότι η Επιτροπή τις έλαβε υπόψη για να διαπιστώσει ότι η έρευνα αγοράς είχε αρνητικό αποτέλεσμα και ότι μόνον η παύση κάθε είδους εμπορικής σχέσεως από το 2009 και εφεξής συνιστούσε αποδεκτή λύση. Πράγματι, σύμφωνα με το σημείο 42 της αποφάσεως, «οι παρατηρήσεις αυτές, όπως και η διενεργηθείσα από την Επιτροπή καθαυτή ανάλυση, την ώθησαν να ζητήσει από τα μέρη την τροποποίηση των δεσμεύσεων που είχαν προτείνει».

203 Συνεπώς, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, η προσφεύγουσα είχε δικαίωμα ακροάσεως όσον αφορά τις ατομικές δεσμεύσεις της De Beers που η Επιτροπή σχεδίαζε να καταστήσει υποχρεωτικές στο πλαίσιο της κινηθείσας βάσει του άρθρου 82 ΕΚ διαδικασίας, δεν είχε όμως τη δυνατότητα να ασκήσει πλήρως το δικαίωμα αυτό, λαμβανομένου πάντως υπόψη ότι, εν προκειμένω, δεν είναι δυνατόν να αποδειχθεί επακριβώς ο βαθμός στον οποίο η παρατυπία αυτή επηρέασε την απόφαση της Επιτροπής.

204 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως της προσφεύγουσας, που εξετάστηκε ως εκ περισσού, είναι επίσης βάσιμος.

205 Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η απόφαση πρέπει να ακυρωθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

206 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρξε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά της έξοδα, καθώς και στα δικαστικά έξοδα της προσφεύγουσας, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της τελευταίας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο πενταμελές τμήμα)

αποφασίζει:

1) Ακυρώνει την απόφαση 2006/520/ΕΚ της Επιτροπής, της 22ας Φεβρουαρίου 2006, σχετικά με τη διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 82 ΕΚ και του άρθρου 54 της Συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/B-2/38.381 — De Beers).

2) Η Επιτροπή φέρει τα δικαστικά της έξοδα και τα έξοδα της Alrosa Company Ltd.

Legal Wiszniewska-Białecka Vadapalas

Moavero Milanesi Wahl

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 11 Ιουλίου 2007.

Ο Γραμματέας Ο Πρόεδρος

E. Coulon H. Legal